

Українські Вісті

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИКИ, ЕКОНОМІКИ, КУЛЬТУРИ І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Рік XVII. ч. 13 /1439/

Herausgeber: Verlagsgesellschaft „Ukrainki Wisti“
 Druck: Verlagsgesellschaft „Ukrainki Wisti“, Neu-Ulm/Do., Schließfach 32 — Tel. 77529

Verlagsort: Neu-Ulm/Donau

Неділя 26. березня 1961 р.

Наші закордонні представництва:
 Америка: Nesenjuk I. 99 Ave. „C“, New York 9, N.Y., U.S.A.
 Англія: A. Bondarenko, 7b. Kensington Park Road, London, W. 11
 Австралія: Krywolap S. Box 1586. M. G. P. O. Adelaide S. Australie
 Аргентина: M. Parank, Av. I. M. Campos 556 San Andres F. C. G. Mitre, Argentina.
 Бельгія: W. Schklar, 14, Rue F. Stevens, Herstal (Liege), Belgien
 Голландія: W. Harasymenko Smaragdplein 75 Utrecht (Holland)
 Канада: A. Kramar, 36 Delaware Ave., Toronto 4, Ont., Canada
 Франція: N. Grouchetzkyy, 33, rue Roque de Fillol Puteaux, Seine. France K-to: Paris CC 11.087.11

Під подвійним пресом

Советська внутрішня політика сьогодні, як ніколи, жене шаленим темпом до денационалізації окремих народів в т. зв. СССР, до ліквідації національної проблеми через створення сірої мішанини, ім'я якій надано згори, яко плян для виконання, — «єдиний советський народ», тобто єдиний російський народ. Тому процес денационалізації, прикритий плащиком «інтернаціоналізму» та гаслом «єдності інтересів пролетаріату», є звичайнісінькою бруталною, безоглядною русифікацією.

Цинізм цієї русифікації діходить аж до того, що, скажемо для прикладу, радіотрансляції, з столиці України — Києва, як правило, тепер супроводяться російським оформленням. Навіть Шевченка іноді з Києва подається... по-російськи. Дуже близько до того, що біля Шевченкового прізвища прикметник «український» буде зітерто взагалі. Його вже тепер замовчується. І йде це в пляні перетворення Шевченка з борця й пророка української свободи на такого собі «інтернаціонального» поета, в пляні вирадирування українського імені взагалі. Слово «інтернаціонального» беремо в лапки. Шевченко був уселюдським поетом і він не потребує денационалізації на Кремлівській лад. Саме в тім і велич Шевченка, що він поет уселюдського значення такою ж мірою, як уселюдськими поетами були й є такі великі особистості, як Байрон, Гете, Шекспір, Міцкевич, Уот Уілмен.

Але він уселюдський поет тому, що він, як і всі інші, перераховані й не перераховані, є насамперед національний поет, речник нації, що є складником усього людства. Тому йому належить почесне місце у вселюдському пантеоні великих людей. Але це не має нічого спільного з сьогоднішньою більшовицькою, імперіалістичною політикою Москви, яка намагається поняття уселюдськості убити в імперіалістичні шати всеросійськості, підмінити єдиного-неділнимством.

Процес русифікації України сьогодні набирає на силі, як ніколи досі за всі роки советської влади. І зовнішнє буффондне святкування 100-річчя з дня смерті Шевченка призначене затуляти перед зовнішнім світом ту жахливу операцію, яку проробляється над українським народом сьогодні.

Не задовольняючись шкільною русифікаційною політикою та різними по-середніми обмеженнями (прикритими авжеж «ленінським» гаслом про права нації!) в царині преси, мистецтва, літератури, більшовики натискають на фізичну зміну біологічної субстанції України, — тисячі й сотні тисяч осіб переселяються з України в Казахстан, а на їхнє місце переселяються в Україну люди з Росії... Що, здавалося б, простіше — взяти тих людей з Росії й везти прямо в Казахстан! Так ні, потрібна подвійна бухгалтерія. А тому вона потрібна, що Москва вирішує не тільки проблему освоєння цілих земель, а й національну проблему, а найперше — проблему денационалізації України.

Ми мали недавно нагоду розмовляти з людьми «звідти», з туристами з Укра-

їни. Характерне для сьогоднішніх на-строїв в Україні глибоке масове усвідомлення ганебності й згубності кремлівської денационалізаційної політики та її єдинонеділнимської спрямованості, і внутрішній протест, опір цьому. А також характерне — віра в демократичний Захід, зокрема в поступові демократичні кола Америки, які стоять за ліквідацією будь-якого колоніалізму, включаючи сюди насамперед імперіалізм більшовицький, московський. Віра в прихід свободи — дуже характерне явище. Та не менше характерна й настороженість супроти іншої політичної лінії, лінії сил ворожих ідеї свободи уярмлені народом, сил діючих в самій Америці й зорієнтованих на збереження «єдності й неподільності» оклепаної «тюрми народів» (цим терміном широко послуговуються люди особливо тепер в СССР). І люди в Україні дуже до того прислухаються. І жадібно прислухаються до Заходу.

Може завдяки цій загостреній на-строженості й цікавості, інфільтрація політичних настроїв з Заходу на схід просто подиву гідна. У верхах суспільства українського люди дуже добре поінформовані про боротьбу двох тенденцій у вільному світі — тенденцію змагатись за звільнення всіх советських колоній і привернення їм національних та політичних прав, і тенденцію будь-що-будь зберегти цілість імперії коштом свободи України, Білоруси, Грузії тощо. Нема чого й говорити, що перша тенденція стрийнята й хвилююча для кожного і навпаки — друга викликає злу іронію й осуд. Приміром, наш співбесідник, інженер одного з великих індустріальних центрів України, на цю тему каже так:

«Якщо в Америці не розуміють, яка різниця між українським народом та його ідеалами і між російським шовіністичною білговардійщиною, ну то бідна ж тая Америка!..»

Не менша поінформованість і про розшарування серед української (й не-

української!) еміграції відповідно до згаданих політичних тенденцій в Америці. При чому, тій атестації, яку наші туристи дали речникам тенденції угодовської, ніяк не можна позадрити. Скажемо прямо, дуже терпка атестація. Ось така, висловлена з презирством, що б'є з самої глибини душі.

«Якщо «панам» там нічого їсти, то ми пришлемо макухи, яку самі дуже часто їмо... Ми от її їмо, але не торгуємо вами. Нехай же ніхто не торгує й нами!.. Хлопці! Краще не рипайтесь!..»

Боротьба віри зі зневірою є характерним явищем у настроях української людини. Віри в Захід зі зневірою в нього ж. Віри в нашу еміграцію, зі зневірою. Кожна хороша вістка людей тишить. Люди дуже добре знають і про відзначення днів української незалежності в США, про вивішування жовто-блакитних прапорів по містах США в день наших національних свят. І про резолюцію Конгресу США, і про ту каду, яка навколо цієї резолюції кипить, і про сморід, що смердить від реакційної мегушні. Повторюємо, поінформованість просто подиву гідна. Звичайно ж, вона пояснюється ступенем заінтересованості української людини своєю долею і сподіваннями, бажаннями.

Там з хвилюванням стежать за всім, що в світі говорить й пишеться про Україну. Газети, які потрапляють з Польщі (польські!), зачитуються до дріб, бо в них є багато вісток про західний світ. Також слухають польське радіо, бо його не глушать. Завдяки вільному

прониканню польської преси й завдяки слуханню польського радіо, зокрема «Вільної Європи», багато добре розуміють польську мову. Також слухають систематично російські трансляції з-за кордону. Українських же переселань вони ніяких не чують, крім «Голосу Америки», але це радіо не справляє на них позитивного враження, бо немає в ньому українського духу, лише «мавпування російського».

При такій моральній атмосфері в Україні, що маємо робити тут ми, речники української політичної еміграції? Це питання тим більше важливе, що ніхто ж нас тут не змушує їсти макухи. Слава Богові, у вільному світі не треба їсти макухи, можна їсти речі куди смачніші і — без жадної торгівлі та ренегатства. Значить — ніхто тут силою й примусом, ані тюрмою, ні нагаєм, не змушує нікого йти вперек ідеалам і прагненням нашого народу.

Якщо ми хочемо добра нації, ми мусимо тут всіма силами й доступними нам середниками голосно і на весь світ поборювати сили ворожі нашим національним ідеалам, стрімлінням нашого народу. Мусимо їм протистояти рішуче й одностайно. Твердо. Наша твердість і непримиренність з жадною реакцією тут — це левне джерело моральної наснаги там. І в цій боротьбі ми мусимо всю увагу перенести на придбання приятелів і прихильників серед чужинців нашої (нашого народу) визвольної боротьбі, у всіх країнах світу. Навіть найменший осяг в цьому напрямку може мати велике значення.

Архипенка нагороджено золотою медаллю

Світової слави українському скульпторові Олександрові Архипенку надано ще одну нагороду. Наш мистець одержав від дирекції міжнародної виставки в Падуе (Італія) за модерну скульптуру «Балерина» золоту медаллю. Одночасно з цією нагородою Олександр Архипенко одержав запрошення прибути особисто на відкриття чергової

виставки, яка знову відбудеться в тому самому місті.

Дальшим успіхом нашого скульптора є вихід у світ його монографії (з 311 фотографіями його праць, з яких 30 кольорових; охоплюється час мистецької діяльності О. Архипенка з 1908 по 1958 рр.), більшу кількість якої закупила американська офіційна інформаційна служба. Монографію Архипенка згадав англомовний журнал «Бук Ньюс» в Нью-Йорку.

Свого часу редакція «УВ» подавала репортаж про відвідини нашого В-ва скульптором Олександром Архипенком (див. «УВ» ч. 13/1288 за 12. 2. 1959 р.).

Німецьке радіо про Шевченка

10. березня ц. р. радіо Штутгарт (Західна Німеччина) подало про Шевченка з нагоди 100-річчя його смерті. Доповідач подав коротку біографію поета та оцінку його творчості. Він подав, між іншим, що «твори Шевченка в міжнародній літературі мають мале значення». А треба було додати, що український народ не мав змоги робити Шевченкові такої реклами, як робили московські амбасадори деяким своїм імперіалістичним цареславним письменникам. Одна поема «Кавказ» має більше міжнародне значення якраз тепер, в добу ліквідації колоніалізму (треба б тільки вивести її на міжнародно арену), ніж усі цареславні листи не одного московського письменника з «великим значенням в міжнародній літературі».

За повідомленням американського бюро перепису населення, в квітні м. р. в США нараховувалося 18 млн. 800 тисяч негрів. Це становить 10,5% всього населення країни. Впродовж останніх 10-х років чисельність негритянського населення в США збільшилося на 25,5%.

Пересторога перед провокацією

Українське Інформаційне Бюро, на доручення Виконавчого Органу Української Національної Ради, перестерігає перед провокаційною акцією, що в перших числах березня була започаткована на терені Мюнхену. Незвідні провокатори масово розсилають поштою українцям і не-українцям на блянках «Бюлетеню Українського Інформаційного Бюро» фальшоване «звернення» Голови УНРади І. Багряного, в якому закликається посилати гроші для УНРади на адресу видавництва «Україна» в Новому Ульмі. На конвертах фігурує штемпель в німецькій мові «Секретаріат Української Національної Ради», якого немає і ніколи не було в органах УНРади. Блянки виразно підроблені (шриффт менший, ніж на оригінальних блянках). Щодо доданих до «звернень» поштових марок з М. Грушевським і С. Петлюрою, які свого часу були випущені поштовим відділом УНРади, то тепер устійноється спеціалістами, чи вони також під-

роблені, чи якась частина оригінальних марок якимсь чином потрапила до рук ворожої агентури. На думку керівника друкарні, де замовлялися марки, вони виглядають як оригінальні.

Українське Інформаційне Бюро стверджує, що ніякого заклику Голова УНРади не видавав і що жодний орган УНРади немає нічого спільного з провадженою провокативною акцією. Очевидно, авторам цієї агентурної акції йшлося про компромітацію Голови УНРади, про внесення замішання серед українців і не-українців та про створення прикостей УНРади, бо всякі збірки не мсжуть провадитися на терені Німеччини без дозволу відповідної німецької влади. Так само тим способом малося, очевидно, на меті викликати незадоволення чужинців і зокрема українцями серед німецького населення, яке має підстави обурюватися, коли йому надсилається заклики давати гроші на цілі чужинців.

Як можна було ствердити до цього часу, провокативна акція закроена на широку скало: до цього часу розіслано кілька сотень фальшованих «звернень». З огляду на явний провокативний і ворохобницький характер згаданої акції, справу передано до розслідування органом німецької кримінальної поліції.

(Укр. Інформ. Бюро)

Повідомляємо друзів і прихильників Українського Революційно-Демократичного Руху, що чергова, Одинадцята, партійна конференція УРДП Канади відбудеться з 31. березня по 2. квітня 1961 року в М. Торонто, Онт., Канада.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ УРДП в Канаді

П. ШИНКАР

Не сміємо забувати наших авторитетів

(ДО 10-І РІЧНИЦІ З ДНЯ СМЕРТИ В. К. ВИННИЧЕНКА)

З заздністю доводиться дивитися на народи, в яких так багато різних авторитетів, чи то в царині науки, літератури, мистецтва, політики чи державного будівництва. І як ті народи з належною пошаною та гордістю шанують їх, а їхню діяльність (авторитетів) беруться в основу дій сучасності й виховання наступних поколінь.

Інший стан серед українців. Цей стан може був би й оправданий, коли б український народ не мав своїх подібних авторитетів. Але так воно не є. Український народ, як і кожний народ, має, і то немало, таких авторитетів. Але в сьогоднішній дійсності виглядає так, що тих авторитетів ніби не було і немає в українців.

Не заглядаючи в далеку давнину, зупинимось лише на часі минулих років цього століття, яке багате на надзвичайні події історичного значення, як то: відродження національної свідомості в масах українського народу, що в попередніх віках була приспана окупантами нашої землі; зріст національної культури — літератури, мистецтва, історії і відродження суверенної української соборної держави. Це непроминальні події й явища, які творилися не самі по собі, а їх творили особи, люди, спільнота, яких видав із себе український народ. Але їх не то що не шанується, їх не згадується, їх забуто українцями.

Коли тих визначних діячів з різних ділянок життя українського народу не згадується офіційно на рідних землях, то та причина всім відома, — народ закучий, народ в неволі. Але чому тут, у вільному світі, серед української еміграції і то, так би мовити, найсвідомішої її частини, забуто тих творців, що своєю працею збудували непохитну основу, на якій будується і розвивається національно-культурне та політичне життя народу?

Згадується, правда, С. Петлюра, Франка, Л. Українку — велетнів українського народу. Але ж були й інші, і то немало їх було, що слідами велетнів ішли і своєю працею дорівнювалися їм.

Коли згадується Франка, то чому ж не згадувати не меншого по значенню від Франка М. Грушевського? Грушевський був професором Київського і Львівського університетів, був засновником НТШ, що і зараз успішно працює і вкладає цеглини в українську будову. Грушевський створив українську історію і тим вивів український народ у світ, як окремішню націю слов'янських народів з своєрідною культурою,

осілістю і державністю. Грушевський вирвав український народ з російської неволі, творив українську самостійну державу і був першим її президентом. Грушевський ціною свого життя під більшовицькою окупацією створив і розвинув українську історичну науку і багато, багато там, як ніким іншим, було зроблено для України, а його... Його забуто. Якщо часами і пробивається ім'я Грушевського на світло денне, то лише завдяки невеликій групі свідомих українців. Слава і честь останнім! Велика ж частина еміграції, що скрізь і всюди старається репрезентувати всю Україну, — Грушевського навмисне, треба думати, не згадує.

Де і коли згадувалося М. П. Драгоманова — славнозвісного науковця, політичного і громадського діяча та духосного батька, вчителя і керівника поетеси Л. Українки чи історика М. Костомарова? Коли згадувалося полководців: Омеляновича-Павленка, Ю. Тютюнника, і чому не згадується, забуто В. К. Винниченка? Будучи українцями, чи можна не знати, чи забути В. Винниченка як письменника?

Винниченко не був так собі письменником, яких чимало було й є. В. Винниченко, за словом Лесі Українки, — і то тільки після появи одного з перших його творів «Краса і сила», — був **новою зорею** на полі української літератури. Леся Українка вже тоді говорила про В. Винниченка як талант, а Личко в «Літературно-науковому віснику» на «Красу і силу» вмістив статтю «Талант чи випадковість», у якій питав: «Чи це початковий, чи закінчуваний талант?» Леся Українка, оцінюючи оповідання Винниченка «Народній діяч», висловила думку, що «тільки талант міг створити такі живі фігури, які показав Винниченко у цьому своєму творі». А «Контрастами», «Біла машина» і «Гологою» Л. Українка порівнювала Винниченка, ба, навіть вище ставила його від німецького драматурга Г. Гавітмана. **Це такі думки** були про Винниченка лише в першому періоді його літературної творчості. Яка ж тоді має бути оцінка В. Винниченка як письменника в наступних періодах і в цілому? Відомо, що друге десятиліття принесло В. Винниченкові загальнопризнану славу. Популярність Винниченка була така велика, що один професор-історик, ще нині живий, який знав особисто В. Винниченка, говорить так: «Популярність Винниченка була така велика, що редакція най-

(Закінчення на 3-й сторінці)

Советська дипломатична акція в Африці

(З ПРИВОДУ НЕДАВНЬОЇ ПОЇЗДКИ БРЕЖНЄВА ДО АФРИКИ)

Недавня поїздка советської делегації, очоленої президентом Верховного совета СССР Брежньовим, до Марокко (9-11. лютого), до Гвінеї (11.-16. лютого) і до Гани (16.-19. лютого) вказує на зростаючий інтерес московської дипломатії до Африки. Місія, що мала на меті головним чином Гвінейську республіку, унаглядилла роллю, що її відіграють нові незалежні держави в складній політично-дипломатичній грі, яка протиставить один одному два бльоки — західній і східній — на африканському континенті. В цій ситуації СССР, вірний реалістичній і вільній від ідеологічних пересудів політиці в своїх міжнародних зносинах, не завагався розвивати свою дипломатичну акцію з усіма африканськими режимами. Таким чином, місія Брежньова заторкнула три країни, що ними керують дуже різні політичні режими, як от Марокко (теократична монархія), Гвінея (соціалістичний режим) і Гана (авторитарний режим у рамках британського коммонвелту).

Коротка зупинка Брежньова в Рабаті підтвердила, в межах співпраці, характеризованої обміном місіями і советською обіцянку вислати Марокко певну кількість реакторів, задовільний розвиток взаємин між обома країнами. Плянаний обмін візитами між Хрущовим і нещодавно померлим королем Мохаммедом V являє собою останній акт низки виявів, найважливіший епізод яких становило советське вето в ООН проти прийняття в його члени Мавританії, до якої Марокко висуває претенсії. Поза тим, в офіційному комунікаті, виданому на закінчення візиту Брежньова в Рабаті, підкреслено потребу вирішення альжирського питання та висловлено побажання, щоб настало світове відруження. Консервативний режим Рабату, що, приблизно, рік тому заборонив у Марокко комуністичну партію, не схилився, однак, фактично в бік Москви, бажаючи провадити політику — незалежну від обох бльоків.

В зовсім іншій площині відбувається візита Брежньова в Гвінею, з огляду на особливе тісне взаємини, які встановилися між тією країною і комуністичним бльоком. Гвінейська республіка, якою керує Секу Туре, для Москви — найпевніший пункт опертя на африканському континенті. Між Гвінеєю і СССР існують зв'язки інтенсивної співпраці, базованої, між іншим, на деякій ідеологічній спорідненості між соціалістичними засадами урядової гвінейської демократичної партії і марксистсько-ленінським учням. Гвінея, режим якої, однак, не можна вважати край-

ньо прокомуністичним, в певних межах є африканською країною, найбільш схильною користуватися підтримкою східного бльоку. В економічній площині, між іншим, комуністичні країни фігурують на перших місцях між державами, що фінансують тримільній плян розвитку Гвінеї.

В цій ситуації не може викликати здивування ширший тон, що характеризував різні фази поїздки Брежньова по країні. Спільний комунікат, оголошений після візиту Брежньова, виявляє тісну тотожність поглядів між Гвінеєю і СССР на низку проблем міжнародного характеру, як от на «розбросення», на заборону ядерних випробувань, на «інтерпретацію» подій в Конго, на «боротьбу за мир». В офіційному комунікаті підкреслено спільне гвінейсько-советське зобов'язання боротися проти т. зв. «нео-колоніалізму», що виявляє намір обох сторін провадити ворожу політику супроти тих країн, що нещодавно стали незалежними, які політично й економічно бажують співпрацювати з Заходом і протиставляться поширенню московсько-советських і китайсько-комуністичних впливів. В площині негайної політичної актуальності обидві сторони ствердили рішення визнати як єдино законний конголезький уряд, уряд ломувиста Гізента; в площині тісного економічного обидві сторони зобов'язуються збільшити власний товарообмін у рамках існуючої торговельної угоди, важливої на період 1961-1965 рр.

Наступний етап поїздки Брежньова до Гани також відбувся в атмосфері «народного ентузіазму» і закінчився протокошенням спільного комунікату, який у загальному підкреслює аналогічні позиції Гани і СССР у міжнародній політиці. Насправді, Нкрума запросив Брежньова відвідати Гану, коли він перебував уже в Гвінеї. Цим чемним жестом Нкрума, здається, хотів тільки радше спричинитися до збереження добрих взаємин між його країною і Советським Союзом, що зв'язані спільними інтересами в боротьбі проти вже занепаючого західного колоніалізму, але які, однак, досить віддалені одна від одної з точки погляду ідеологічної і політичної.

Поїздка Брежньова до згаданих трьох африканських країн є зовнішнім виявом широкозасяженої систематичної дипломатичної, політичної і пропагандивної акції, яку Москва зручно провадить в Африці й якій Захід мусить належно протиставитись, якщо не хоче допустити до встановлення російсько-советського імперіалізму на чорному континенті. В. Ф-ЧУК

Прот. Д. БУРКО

Тарас Шевченко як християнин

(ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ ЙОГО СМЕРТИ)

«Дух істини, якого світ прийняти не може, бо не бачить його і не знає його». (Іоан 14, 17)

Наведені слова з Христової Євангелії, написані у Тараса Григоровича Шевченка епіграфом перед текстом його поеми «Сон». Ці слова, поставлені геніальним поетом під заголовком тієї поеми, поеми, що сміливістю і героїзмом повстання проти московської деспотії не має собі рівної в інших літературах, визначають основну ідею не тільки цього твору, а й всієї Шевченкової творчості. Христовий дух істини горів негасимим огнем у великій душі Тараса Шевченка, горів протестом проти неправди і зла, проти тяжкого поневолення українського народу. Цим духом істини сповнені всі твори поета, весь його саможертвований подвиг, який «став для України тим сонцем, що «за собою день веде» — день нового народження на світ великим культурним народом», як сказав С. Єфремов.

«Цей Дух істини, — каже митрополит Василь Липківський, — підніс Тараса Шевченка на безмежну духовну височину, аж до Бога, щоб його запалити, «чи довго ще на цій світі катам панувати?», як сказав сам поет.»¹⁾

Зрозуміло, що піднести на безмежну духовну височину, якої досягнув Т. Шевченко, може тільки поет, що в

своїй геніальності глибоко релігійний, бож ніякий справжній геній без віри в Бога неможливий. Та от в нашу добу, яка багато дечим нагадує добу останніх днів поганської імперії Риму, інспіруються українцям чужі й ворожі українській душі твердження, що Тарас Шевченко, наш поет-пророк, був атеїстом. Шевченкові, який у своїй поемі «Перебендя» каже про своє поетичне слово, що «То серце поволі з Богом розмовляє, то серце щечече Господню славу», чіпляють ярлик безвірника.

Советські «шевченкознавці» вже більше як сорок літ припасовують Шевченка до московсько-більшовицької антихристиянської ідеології. Зфальшовуючи його як поета національного, гуманного борця за волю свого народу і носителя ідеї свободи всіх народів, вони зфальшовують і його релігійно-моральний образ. Поета, апостола правди і добра, вони прирівнюють до російських нігілістів, противників християнської моралі, до чернишевських, добродобових та інших виразників бездушної соціальної теорії, які були предтечами нинішнього комунізму, цього нещастя людства.

Н. Чернишевського, зброєносця тодішнього російського атеїзму, називають навіть «ідейним учителем» Т. Шевченка, всупереч правді, що він, Чернишевський, інтелектуально й духовно дуже малий у порівнянні з великим поетом, та й молодший від нього на 14 років. Отже не міг бути його

вчителем (ще Чернишевський був учнем початкової школи, як уже вийшов у світ, 1840 р., перший Шевченків «Кобзар»).

В політичній спекуляції ім'ям геніального поета, советська Москва рукама тих «шевченкознавців» усяково зфальшовує його, щоб пристосувати його до своїх безчесних концепцій, щоб зробити з нього поета-провісника безбожного советського режиму і «дружби» України з «старшобратньою» Московщиною.

Ставлячи Шевченка в розряд безвірників, советське «шевченкознавство» в своїх «дослідах» подає читачам окремі цитати, вирвані з таких його поезій як «Заповіт», «Юродивий» «Лякері», «Світе ясний, Світе тихий» тощо, замовчуючи в цих та в усіх інших творах поета все те, що вповні довершує його чистий образ як людину християнського сумління. На підставі його окремих висловів проти московського казенного православ'я те «шевченкознавство» робить із нього атеїста, безбожника, що ані найменшою мірою не відповідає правді. Адже поруч із словами «Заповіту» «А до того я не знаю Бога», які цілком зрозумілі в світлі полум'яної любові Шевченка до України, в тій самій строфі сказано, що як Дніпро «понесе з України у синєє море кров ворожу,

...огоді я

І лани і гори —

Все покину і полину

До самого Бога

Молитися...»

Значить не заперечення Бога, а визнання його, як Вищої Справедливості, бачимо в «Заповіті» Шевченка. Його любов до рідного краю, до свого наро-

ду, не знала жадних компромісів. Тим то в хвилини розпачі за тяжку неволю того народу, яка не давала спокою страдальній душі поета, в його благаннях до Бога проривалися нарікання

«А Ти, Всевидящее око!

Чи Ти дивилося звисока,

Як сотнями в кайданах гнали

В Сибір невольників святих.

Як мордували, розпинали

І вішали?!»

(«Юродивий»)

Це не атеїзм. Це душевний зойк поета-народлобця, апеляція до Божого правосуддя. Вони, ці зойки, виходили не з Шевченкового світогляду, а з його почуття болі душі за людське горе в Україні під московським царським (Николаєм I) режимом, який панував неправдою і насильством, а борців за волю, що їх називає Шевченко святими, засилав у кайданах до Сибіру.

Такими душевними зойками нераз звивали до Бога давні пророки, як це бачимо з Святого Письма. «Праведний Ти, Господи... але я таки буду говорити до Тебе про правосуддя: чому це щастить безбожним на їхній дорозі, і добре діється зрадливим? Ти насадив їх, і вони вкорінилися, ростуть і плодяться», — нарікає на Бога пророк Єремія (XII, 1-2). У пророка Давида читаємо: «Для чого, Боже, Ти відкинув нас навіки? Чому це палає гнів Твій на овець стада Твого?» (псал. 73,1). «Я скажу Богові: не обвинувачуй мене, а об'яви мені, за що мене так переслідуюш? Чи добре для Тебе, що так пригнічуєш мене, що упосліджене діло рук Твоїх, а на раду безбожників посилаєш світло» (Іова X, 2-3). Аналогічних місць у Святому Письмі можна знайти більше. Чи на підставі цього

¹⁾ «Релігійність Тараса Шевченка» (проповідь на Шевченкове свято 1924 р.).

Не сміємо забувати наших авторитетів

(Закінчення з 2-ї сторінки)

поважніших журналів бігали за Винниченком і випрошували в нього хоч би невеличку статтю для журналу і то за найвищий гонорар.»

Як появилася в продажі роман В. Винниченка «Соняшна машина», — за покупкою його стояли величезні черги. Інтерес до того роману притіг не тільки звичайного читача, а і всі верхи інтелігенції та всіх літературних критиків. Найкраща позитивна критика була написана А. Ніковським — колишнім міністром Уряду УНР. А, оцінюючи передостанній твір (рукопис), що ще не виданий, одна особа з світовим ім'ям назвала В. Винниченка «пророком нової людини».

Здавалося, що кожна українська душа, як колись Леся Українка, мала б щиро радіти з приводу появи Винниченка, як письменника, бо іншого Винниченка ще нема і чи скоро він з'явиться, — не знати.

Невеликий розмір статті в часописі не дозволяє охопити ширші сторони славетного письменника. Загально творчість В. К. Винниченка можна окреслити таким висловом: була різноманітна, дуже багата і тематикою, і формою, і психологічно-філософським змістом. Фактом же було те, що його п'єси йшли по столичних театрах Європи, а одним твором Винниченка був підготований в кандидати Нобелівської премії і він був би її одержав, та свої, як він писав, перешкодили. І все ж В. Винниченка, як письменника, не згадується. Виходить так, як у Т. Шевченка, що скаржився декілька літ пізніше після виходу «Кобзаря», кажучи: «Ніхто й не гавкне й не лайне, так наче й не було мене».

Але Винниченко був не тільки письменником, — він був і громадсько-політичним та державним мужем. Він був одним з найбільших промоторів усього ходу Великої Української Революції. Він же був Головою першого Уряду УНР і першим Головою Директорії.

Яких більших документів ще треба, щоб ствердити видатну роль В. Винниченка в ті знамениті часи української історії?

Своєю працею Винниченко лишив у свідомості українського народу найкращі спогади. Недаром на початку 2-ї світової війни український народ чекав на поворот Винниченка в Україну й то не абияк, а на чолі українського уряду.

Натомість на еміграції, і то серед великої її частини, яка, до речі, найменше знає Винниченка як письменника й як державного мужа, згадується його як

«зрадника» — в протилежність думки цілого народу. Москва заборонила твори Винниченка до вжитку. На еміграції творів Винниченка також знайти не можна. Але думка українського народу переважить думки себелобів і ворохобників.

6. березня ц. р. минуло десять років з дня смерті великого сина України В. К. Винниченка, що все своє життя боровся за всебічне визволення свого народу. І ось у цей ювілейний рік його смерті, відзначаючи 43-ліття з дня проголошення IV Універсалу самостійності української держави, — атора того Універсалу ніде і ніким не згадувано. Чим можна пояснити таке явище: чи глумом над людиною, чи жарою Вожою над людьми?

Кажуть, що В. Винниченко «схибнув», себто помилився. Алеж ще ненародився той, що працював би і не помилявся. Алеж правдою є те, що Винниченко починав боротьбу за Україну і мав наслідки, які щороку відзначаються і на які сучасне українство спирається, як на основу в дальшій боротьбі за привернення тих здобутків. Натомість В. Винниченко не кінчав боротьби за закріплення здобутків, кінчали інші — боротьба була програна.

Як можна обвинувачувати за те Винниченка, як можна повністю обвинувачувати і тих, що ту боротьбу кінчали? Винувати тут і історичні обставини, які діяли не на користь Україні в той час.

Не згадуючи В. Винниченка, М. С. Грушевського, С. В. Петлюру й інших подібних, можна лишитися без історії свого народу. Коли щороку святкується чин самостійності української держави, то як можна не згадувати тих, під проводом яких той чин був здійснений в 1918 році?

Імена державних діячів того часу, — то смолосклипи, що освічують шлях наступним поколінням. Коли ми хочемо, щоб наша молодь набула національну свідомість і її не втратила, треба їй, тій молоді, вказувати на імена М. Грушевського, В. Винниченка, С. Петлюри, — як на найбільших стовпів визвольного чину і створення Української Народньої Республіки.

В цей 1961 рік припадає 80-тиліття з дня народження В. К. Винниченка (27. липня 1881 р.), тому слід, бодай з цього року, почати відзначувати його світлу пам'ять як письменника-класика української літератури і державного мужа часів великої української революції.

П. ШИНКАР

Складайте на Пресовий фонд «УВ»!

С. РОМАНОВИЧ

Хто вбив Люмумбу?

Африканський континент перебуває на шляху великих подій і перетворень. Хвиля національно-визвольної боротьби, що прибрала назву «зміна вітру», перекинулася з Південної Африки в Центральну — в республіку Конго, що в минулому році одержала від бельгійців незалежність.

В питанні подій у Конго є дві думки про причини, що призвели до кровопролиття, злиднів і хаосу. Одні кажуть, що зарано Конго одержало незалежність, мовляв, народ не доріс до державності. Другі говорять, що бельгійський уряд дав цю незалежність запізно, дотримавши майже до грані всенародного повстання, і що вгамувати расові пристрасті між тубільцями і колонізаторами вже було неможливо.

Очевидно, що доля правди є в обох твердженнях. Бельгійські колоністи не дбали заздальгідь, щоб підготувати відповідні кадри керівників держави. Своєї інтелігенції в Конго майже не має. Але основною причиною трагедії молодого республіки є її географічне розташування та природні багатства країни.

Конго стало пляцдармом змагання Сходу і Заходу за опанування всією Африкою. Під чий впливом буде Африка, — той буде господарем світу, — так уже сьогодні говорять. Багатства надр цього континенту невичерпні: нафта, золото, діаманти, уран, вольфрам, кобальт, мідь, радій, тантал і інші. Менш ніж рік часу тому, в липні 1960 р. П. Люмумба, — колишній поштовий урядовець (35 років) став першим прем'єр-міністром нової незалежної держави, що дорівнюється величезній Західній Європі. Будучи державним службовцем, Люмумба, за привласнення грошей, відбув коротке ув'язнення. Після цього він зацікавився політикою і в 1958 р. заснував партію, конголезький національний рух. У листопаді 1959 р. він був у тюрмі за організацію заворушення проти бельгійців у Станлейвілі, але два місяці пізніше його з тюрми привезли до Брюсселю для переговорів за круглим столом, що принесло незалежність Конго.

Будучи прем'єром, коли виникли безладдя і заворушення проти бельгійських поселенців, бельгійська війська знову повернулися в Конго. Люмумба звернувся за допомогою до США, потім до ОН, щоб змусити бельгійців покинути Конго. Не знайшовши належного зрозуміння, він звернувся за допомогою до Советського Союзу. З цього часу в Конго почав дути московський

«суховій», що прагне спалити всю Африку. Щоб зупинити комуністичну інфільтрацію, до Конго були введені війська ОН. Після масакри військами Люмумби племені балубас в Касаї, де було забито 1000 осіб, президент Касавубу арештував Люмумбу і він був узятий військами ОН під домашній арешт. Кермо влади перебрав новоспечений ген. Мобуту, який виключив з країни советських і чеських дорадників. В грудні минулого року Люмумба втік з-під протекції військ ОН, але його зловили війська Мобуту, — це був початок його кінця.

Конго складається з кількох племен. Майже на початку постанови республіки, прем'єр-міністр Катанги Чомбе, однієї з найбагатших провінцій, підтриманий бельгійцями, проголосив незалежність від центральної влади, що була тоді під керівництвом Люмумби. Ці відосередні рухи настільки великі, що не може бути зараз й мови про об'єднання Конго, чи навіть федерацію. Зараз сформувалося не лише територіально, але й політично два бльоки: противників Люмумби і його послідовників. Конго розділено на східно і західно частини. Не виключена можливість війни на взірць Корей.

По боці західних потуг, з сильним попертям бельгійців, є Чомбе, Колонді і генерал Мобуту, що мають перевагу в зброї і керівництві. Провінції Орієнталь на чолі з Антоїне Гізенга, і Ківу — на чолі Кашамура є опірним пунктом для Росії, через їхню безкомпромісовість по відношенню до білих поселенців. Роль війська ОН до цього часу зводилася, образно висловлюючись, заклеювати папером тріщини, в їхньому намаганні привести до спільного знамення всі ці складні неперозуміння, викликані не лише протиріччями між племенами, але, й насамперед, зовнішнім втручанням, як советів, так і бельгійців.

Є дві версії вбивства Люмумби. Перше — офіційне повідомлення прем'єра Катанги Чомбе, що перебрав в'язня від ген. Мобуту. В ньому говориться, що 13. 2. ц. р. Люмумба і два його помічники — Маврісе Мполо і Йозеф Окіто були вбиті селянами після того, як вони втекли з примітливої тюрми, якою був дім фермера. При втечі варту була роззброєна і зброя зникла.

Друга версія вийшла з уст прем'єра Гани д-ра Нкрума 19. 2. ц. р., де він сказав, що за тими інформаціями, які він має (джерела не подає) Патрісе

(Закінчення на 6-й сторінці)

можемо вважати святих пророків за безвірників? Ні! Ті їхні такі вислови, це вислови настроїв, почувань, а не релігійних переконань.

Поезія «Ликері» знову ж таки поставила не з релігійного світогляду поета, а з часового його настрою, як про це свідчить проф. Л. Білецький.⁵⁾ Шевченко 1859 р. задумав був одружитися, мріяв мати собі дружину не з панського стану, а з народу, з якого й сам вийшов, аби «з чесного роду». Ті його мрії читаємо в поезії «Росли укупочці», де він просить Бога, щоб йому і його нареченій Він подав щасливе буття:

«Подай же й нам, Всещедрий Воже,
Отак цвісти, отак рости,
Та подружитися і йти,
Не сварячись в тяжкій дорозі,
Йй на той світ тихий перейти!»

Але мрії перекреслила жорстока дійсність. Обставини щодо одруження поета з його нареченою Ликерою Полусмаківною оклалася нещасливо, і під тим настроєм він написав вірш «Ликері», а в ньому оте «не ймуть нам віри без хреста, не ймуть нам віри без па...», що так наголошують советські «шевченкознавці». Та в другій половині того вірша Шевченко висловлює надію на Бога, каже, що «Він поможе нам каложу перейти, поможе й лихо донести і поховати...» його.

В поезії «Світе ясний, Світе тихий» поет говорить про те, в що обернула російська царська Церква віру православну й самого Бога:

«Світе ясний, Світе тихий,
Світе вольний несповитий!
Защо ж Тебе, Світе-брате,

⁵⁾ «Кобзар», том 4-й, Вінніпег, Канада 1954 р., стор. 344.

В своїй добрій теплій хаті
Оковано, омурано,
(Премудрого одурено),
Вагрянцями закрито
І розп'ятієм добито?»...

А далі у цій же поезії він каже: «Не добито! Стрепенися та над нами просвітися!» й закликає Христа повстати проти тієї Церкви, що благословляла поневолення народів, криваві загарбницькі війни і тиранію.

Йдучи слідом за великим моралістом Григорієм Сковородою, він обурюється проти Церкви, яка втратила головну ідею християнської релігії — любов і правду — й стала «церквою домовиною» для Української Церкви й цілої України, як це сказано в його поезії «Суботів». Обурюється, бо «Обернувшись в спеціальну галузь російського уряду, — каже проф. О. Лотоцький («Українські джерела церковного права», стор. 277), — віддавши до його компетенції справи не лише зовнішнього свого життя, але й суто-церковні справи, — справи свого внутрішнього життя та виключно своєї церковної компетенції, — Церква російська, як правна одиниця в складі вселенської Церкви перестала існувати», бо перетворилася в інституцію московського імперіалізму.

Із духа істини, що поломив у високохристиянському серці Тараса Шевченка, виливалися слова його праведного обурення проти використання Церкви як знаряддя політики. В його поезії «Кавказ» читаємо:

«За кого ж Ти розпинався,
Христе, Сине Божий?
За нас грішних, чи за слово
Істини? Чи може,
Щоб ми з Тебе насміялись?

Воно ж так і сталось!
Храми, каплиці і ікони
І ставники і мірри дим,
І перед образом Твоїм
Неутомимі поклони —
За кражу, за війну, за кров, —
Щоб братню кров пролити просять,
І потім в дяр Тобі приносять
З пожару вкрадений покров!»

А волелюбні кавказькі народи, на які віроломно напала і жорстоко громила загарблыва Росія, поет благословляє в тій же поезії словами:

«Борітеся — поборете;
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!»

Свого часу академік Степан Смаль-Стоцький писав:

«Шевченко чоловік глибокорелігійний. Це треба виразно зазначити, бо в нас сліпа поверховість і нерозуміння Шевченкових думок розбуялись так, що роблять із Шевченка безбожника... Вулканічна сила могутніх етичних ідей науки Ісуса Христа термосить душу Шевченка і від цього чуємо в його поезії неначе громіт землетрусу, що все наново виривається наверх, щоб усім «суесловам», «лицемірам» пригладити закон Ісуса Христа про любов до брата, щоб поставити «слово істини» й закон братерської любови понад усі норми життя.»

Причина того «нерозуміння Шевченкових думок», отого, що «в нас», в сучасних українців, «роблять із Шевченка безбожника», — це згадана вже тут доба духовної кризи й советське «шевченкознавство» і те, що ми, українці, кепсько знаємо глибину геніяльного духа нашого поета, хоч ось минуло вже сто років з дня його смерті.

Про Шевченка, як поета-борця за волю і державність українського народу, про його пророчі візії в тій перспективі, написано багато, але дуже мало досліджено його внутрішньо-духовний образ, його релігійність. Шевченкового «Кобзаря» наші читачі, за малим винятком, знають лише поверхово, не відносять його духовної сили, сповненої найвищих етичних ідей, які ні в кого із світових поетів, а його (Шевченкового) щоденника і листування майже зовсім не знають.

Від ранніх своїх літ, про які він згадує в поезії «Мені тринадцятий минало» (написана в неволі, 1847 р.), де він каже «А я собі у бур'ян молосся Богу, і не знаю чою маленькому мені тоді так приязно молилось» і до останньої поезії, писаної близько перед смертю (в лютому 1861 р.), де сказано «Та нескверними устами помолилось Богу, та й рушимо тихесенько в далеку дорогу», він був сповнений віри в Бога, як перші християни. Ім'я Господнє згадується в його творах 495 раз, і то в побожному значенні. Його релігійність, то вічна заповідь для українців: любити Бога і свою Матір-Україну! Ця заповідь промовляє до нас із його творів: «Неофіти», «Марія», «Великий люох», «І мертвим і живим... посланіє», «Іржавець», «Гайдамаки», «Тарасова ніч», «Розрита могила», «В неволі тяжко», «Чернець», «Холодний яр», «Безталанний», «До Основ'яненка» та багатьох інших. Разом з тим кілька із цих творів надхненного Богом поета, — то неперевершена краса релігійної лірики, яку знала колинебудь світова поезія. В поезії «Неофіти» читаємо:

«Благословенная в жонах
Святая праведная Мати

Трибуна Мартина Задеки

Київські будні

ПРО ЩО ВОНИ КРИЧАТЬ, А ПРО
ЩО МОВЧАТЬ

Резолюція сенату Сполучених Штатів Америки про дозвіл на споруду пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні викликала в київській пресі неабиякий антиамериканський галас. Окрім усього іншого, київські галасайки закликають урядові США, що він, мовляв, не дає грошей на цей пам'ятник.

«Державний бюджет Сполучених Штатів Америки, — пише в «Радянській культурі» професор М. Пархоменко, — так міцно орієнтується на воєнні цілі, що на будівництво пам'ятника поетові в нього не знайшлося ані цента.»

Цікаво було б запитати цього великорозумного професора про таке: а на які цілі «міцно орієнтується» бюджет СССР, якщо Москва — всеохопна ж столиця! — ще досі не спромоглася спорудити в себе пам'ятник Тарасові Шевченкові? І коли вона його збудує? Чи не тоді, як Тарас Григорович, уставши з домовини, заспіває: «Москва моя, родима?» Мабуть, аж тоді!

РЕВЕ ТА СТОГНЕ...

Юрій Смолич написав новий роман «Реве та стогне Дніпр широкий». Розмір цього твору — 50 друкованих аркушів. Чи реве і чи стогне Дніпро широкий, про це я нічого не можу сказати, бо перебуваю далеко від Дніпра, але що читачам Смоличевих романів доведеться над ним ревети та стогнати — це безперечний факт. Адже прочитати 50 друкованих аркушів такої тенденційної сировини, якою є «Реве та стогне Дніпр широкий», зможе тільки той, кого за 43 роки совєтська влада в Україні привчила день-у-день ревети та стогнати.

У 1918 році, коли Україна опинилася поза межами московських можновладців, Москва поспішила спорудити в себе пам'ятник Шевченкові. Але в 1920 році, остаточно загарбавши Україну до своїх рук, вона той пам'ятник зруйнувала і другого ніколи вже не пробувала будувати. Щоправда, київські гнучкошеники і за те вдячні Москві, бо пишуть в «Радянській культурі»: «...монумент Шевченкові в Москві не зберігся. Але в пам'яті трудящих України він назавжди зберігся, як вияв щирої любові і глибокої поваги російського народу до народу українського, до його культури.» Чуєте, чим вони задовольняються, коли йдеться про «матушку Москву»? А від уряду США вимагають грошей на пам'ятник Шевченкові.

Святого Сина на землі!
Не дай в неволі пропадати,
Летучі літа марно трагити,
Скорб'ящих радісте, пошли, —
Пошли мені святеє слово,
Святої правди голос новий
І слово розумом святим
І оживи, і просвіти!
І розкажи я людям горе,
Як тая мати ріки-море
Сльози кривавої лила,
Так як і Ти, — і прийняла
В живу душу світ незримий
Твого розп'ятого Сина...
Ти, Матір Бога на землі,
Ти сльози матері до краю,
До каплі вилила. Ридаю,
Молю ридючи: пошли,
Подай душі убогій силу,
Щоб огнем заговорила,
Щоб слово пламенем взялось,
Щоб людям серце розтопило
І по Україні пронеслось
І на Україні святилось
Те слово — Божеє кадило,
Кадило істини. Амінь.»

Глибоку релігійність Шевченка бачимо в його прекрасній поемі «Марія». Вічнопривабливий образ Діви Богоматері й образ її Божественного Сина, Ісуса Христа, він оспівав як ніхто з поетів. Він намалював його, той образ, яскравими фарбами українського православного світу, надав йому кольориту свого народнього релігійного духу, але вповні зберіг у ньому всю євангельську чисту простоту й велич. Образ Богородиці, Матері світу, набув під Шевченковим поетичним пензлем українських національних рис, але від цього не втратив ані найменшої риси свого вічного загальнохристиянського значення.

ТАКИ СПІЙМАЛИ!

«Світ ловив мене, але не спіймав» — так писав сам про себе Григорій Сковорода. Однак, як тепер бачимо, він помилився. Бо київська кіностудія ім. Довженка — щоправда, аж через 166 років після його смерті! — таки «спіймала» Григорія Сковороду. Та не тільки спіймала, а й зробила з українсько-го філософа ось кого:

- а) прогресивного діяча;
- б) ідеолога селянських повстань;
- в) безбожника-агітатора;
- г) позапартійного большевика.

А які ж від цього наслідки? Може, Сковорода надіслав з того світу до кіностудії ім. Довженка свій протест?

Ні, про щось подібне не чути. Але совєтські люди не хочуть дивитися на «Григорія Сковороду». Таких «філософів», кажуть, ми щодня бачимо.

«НЕБЛАГОНАДІЙНІ»

Як відомо, в зв'язку з декадою української літератури та мистецтва в Москві, понад сто українських письменників нагороджено орденами, медалями та грамотами Верховної ради УССР. Проте знайшлися й такі письменники, які, дарма що мають поважні літературні доробки, не дістали жадних нагород. Ось кілька прізвищ із них: Б. Антоненко-Давидович, В. Гжицький, Ю. Шовкопляс, В. Владко, О. Ільченко, І. Вирган, В. Мисик, Валентина Ткаченко, Ірина Вільде...

Чому ж вони не дістали нагород?
Ясно — чому: НЕБЛАГОНАДІЙНІ!

СОЛОВЕЙ ГИЦЛЕВІ НЕ ПАРА

Десь перед декадою української літератури та мистецтва в Москві поет Терентій Масенко, очевидно, маючи надію дістати орден на груди, написав поему «Дорога подвигу». Йдеться в ній про подорож Хрущова на 15 сесію ОН. Автор зробив з Микити Сергійовича «рицаря сонця і труда», а нас, емігрантів, ось так згадав у своїй поемі:

Ім доляри лакей несе,
Щоб знов вони, як пси голодні,
Брекали й гавкали про все,
У чім зросли труди народні.

Та не зважаючи на отаке Масенкове ходіння перед московським Федорком і задком і передком, орден він усе ж таки не дістав. Дали йому — і не почесну! — звичайну грамоту Верховної ради УССР. Засмучений з того (він мріяв бути орденоносцем!), Масенко тепер співає іншої:

Ну що мені — всі титули високі,
Ну що таке — для солов'я звання,

«...І смеркло в полі.
І диво дивне! Ніколи
Ніхто не бачив і не чув
Такого дива. Аж здригнув
Старий тесляр. Мітла з востоку
Над самим Вифлеємом, боком,
Мітла огненна зійшла
І степ, і гори осіяла.
Марія з шляху не вставала,
Марія Сина привела.
Єдиную тую Дитину,
Що нас од вічних мук спасла.»
(«Марія»)

Цю віру Шевченка в правду Євангелії бачимо і в його «Букварі», якого він складав майже того самого часу (1859 р.), коли писав поему «Марія». В тому «Букварі» поет каже: «Ісус Христос, Син Божий, Святим Духом воплощений од Пречистої і Пренепорочної Діви Марії, научав людей беззаконних слову правди і любові, єдиному святому закону.» Побожна пошана Шевченка до Пречистої Діви Марії виходила як із його душі, з його особистої віри, так і з віри українського народу, що так яскраво відбилась у творчості поета. Він добре знав, як глибоко шанував наш народ Божу Матір і яке велике значення її небесного авторитету поруч Ісуса Христа в православно-церковному житті України, від перших днів її християнізації і впродовж віків.

Шевченкова любов до Бога тісно поєднана з любов'ю до свого народу, що цілком відповідає приписам Святого Письма. Це чи не найяскравіше виявилось в його політично-історіософічній поемі-містерії «Великий Лях», в якій він глибоко розкривав проблему цілого буття української нації. В своїй непримиренності до Московщини за її неприродні злочини проти України, Шев-

Юл. МОВЧАН

ЗВІДУСІЛЬ

КОЛИ СТОЇМО І ХОДИМО —
ДУМАЄМО ШВИДШЕ

Не раз можна бачити знайому картину: заклавши руки за спину, людина довгий час самотньо ходить, то в один кінець якоїсь алеї чи стежки, то в другий. Правда, в США подібні «картини» тепер усе рідше можна спостерігати, бо техніка (автомобілі) тут настільки механізують життя людини, що навіть самі американські вчені стурбовано говорять, що коли американці й далі зловживатимуть автомобільним транспортом в такій мірі, як це вони роблять тепер, то поступово може витворитися такий стан, що ноги їхніх майбутніх нащадків атрофуються, тобто, зникнуть. Бо існує відомий фізіологічний закон, що коли якийсь орган тіла не працює, він поступово завмирає, бо стає непотрібним, а жива природа нічого непотрібного не терпить.

Чому ж, не зважаючи на нібито всі вигоди модерного транспорту, багато людей і далі воліє ходити (і то навіть у США)? Чи тільки тому, щоб їхні нащадки не залишилися без ніг або щоб трохи втратити на вазі?

Виявляється, не тільки тому. Психологічні дослідження при університеті в Лонді Ісланд («Довгий Острів» — штат Нью-Йорк) виявили, що мозок людини в стоячому або ходячому стані працює значно швидше, гостріше і глибше, ніж у сидячому. Свіжі та нові думки, ідеї приходять нам на думку одбільшого не тоді, коли ми сидимо або лежимо, а тоді, коли стоїмо чи ходимо. Однак, ті ж дослідження показали, що для уявно-фантастичного та «пасивного» думання найкращою є напівлежача позиція тіла.

РОЗЧАРУВАЛИСЯ КАНАДОЮ —
ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДОМОМУ

Як повідомляє канадійський часопис «Поступ», недавно на одному з кораблів, що залишили береги Канади в напрямку Європи, знову відплило 600 осіб різних національностей — англійців, німців, австрійців, італійців та інших. Вони від'їхали з повним розчаруванням із свого переселення до Канади, де вони «мріяли знайти для себе прибрану батьківщину». Жадібним на сенса-

Коли тепер, як хміль на довгі роки,
Всю душу спів тривожний наповня,
Так то воно, Терено Германовичу,
Проте ти мусиш раз назавжди запам'ятати ось цю істину: ГИЦЛЕВІ СОЛОВЕЙ НЕ ПАРА. Розумієш?

МАРТИН ЗАДЕКА

ченко трактує в цьому творі навіть не-свідому національну провину, як великий гріх, за який тяжко карає Бог. В образі «Три душі» він показує, як їх (три дівочі душі) за такі провини не впускають до раю, «бо так сказав Петрові Бог:

Тоді у рай їх повпускаєш,
Як все москаль позабирає,
Як розкопа Великий Лях.»

Так першу дівчину покарано за те, що вона перейшла з повними відрами до-рогу гетьманові Богдану Хмельницькому, коли він їхав до Переяслава Москві присягати. Другу — за те, що «цареві московському коня напоїла в Батурині, як він їхав до Москви з Полтави», після його перемоги над гетьманом Іваном Мазепою, після того, як Батурин «Москва запалила... і малого ї старого в Сеймі потопила». Третю покарав Бог за те, що вона усміхнулася, подивившись на галеру царя Катерини, коли та мандрувала по Дніпру.

Ця непримиренність Шевченка до гнобителів України, ясна річ, цілком справедлива. Його велике серце не могло примиритися з тим, «що москалі в Україні з козаками діють». Бо від тих діл «аж пекло злякалось, Матір Божа у Ржавці вночі заридала», коли Москва «Сулу в Ромні загатила тільки старшинами козацькими... а такими, просто козаками, Фінляндію засіяла, насипала бурта на Орелі, на Лядогу так гурти за гуртом виганяла та цареві бо-лота гатила, і славного Полуботка в тюрмі задушила». Бо москалі на Україні «заходились «древності» шукати у могилах... бо нічого уже в хатах брати», як сказано про те все в тій же поемі. Бо: «ляхи були, все забрали, кров

ції журналістам ті чужинці на пароплаві висловили слова свого глибокого обурення і розчарування побутом в «цій недорозвиненій» і багатій, але не так легкій для новоприбулих поселенців країні. Зокрема вони розчарувалися «соціально-економічними відносинами» в Канаді, «погано» поставленою справою соціального забезпечення (наприклад, людина тут може претендувати на старечу пенсію не раніше 70-го року життя), «хронічним» безробіттям, незадовільно поставленою справою охорони здоров'я, та іншим.

Добре, що хоча мають право і можливість вибору. Українці такої можливості не мають і тому на тому пароплаві напевно не було жодного нашого земляка.

НЕ БУДЕ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ МАРКИ
В США...

Слідкуючи за справою видання американської марки в пам'яті сторічного ювілею великого борця за волю України Тараса Шевченка, довідуємося, що видання Шевченківської марки бодай у 1961 р. не передбачається. Про це інформують на сторінках українсько-американської преси український філателіст з Вінніпегу П. О. Сливинський, який, на запит у цій справі до генерального постмайстра США, недавно одержав відповідь, в якій читаємо, що «наш Дорадчий Громадський Комітет для видання марок в серії «Борці за волю» ще раз розглядав справу і, на жаль, не знайшов можливим видання марки чи марок для відзначення Т. Шевченка в слідуючому році».

Виходить, що, наприклад, Томас Масарик, на честь якого недавно було видано поштову марку в США, на думку вищезгаданого «дорадчого комітету», був більшим борцем за волю народу, ніж наш Шевченко... Дехто каже, що причина не в цьому, а в «новому курсі» політики нового американського уряду...

СКІЛЬКИ МОЗКУ ПОТРІБНО
ДЛЯ ЖИТТЯ...

Чи не дурне питання, правда?

Між тим, виснаження його було присвячено чимало рефератів та дискусій під час міжнародного конгресу хірургів, який відбувся наприкінці минулого року в Цюриху. Відповідь була досить несподівана: вистачає навіть половина мозку, щоб ще мати «здоровий розум» і мати спроможність ясно думати.

Ще до зовсім недавнього часу вчені вважали, що духові спроможності залежать від ваги чи об'єму мозку. Але виявилось, що багато важливішою є

повипивали, а москалі і світ Божий в пуга закували» («Невольник»).

Вболівання Тараса Шевченка над тяжкою долею українського народу і жадоба його відродження, — полум'яні, як зойки давнього пророка Єремії в його «Книзі Плачу». Наводимо уривок із поетової автобіографічної і глибоколіричної поеми «Безталанний», в якій у її героєві, засновникові братства з тринадцяти осіб (як Ісус Христос і дванадцять апостолів), треба розуміти тільки самого Шевченка, і в якій він наче сповідається перед Христовим Духом істини за свою національну місію.

«...О, Свята,
Свята батьківщино моя!
Як поможу тобі в одчаї, —
І ти закована, і я...
Скажу тиранам Боже волю, —
Не зрозуміють, не приймуть!
І на твоїм широкім полі
Камінням вісника поб'ють!
Знесуть високі могили
І понесуть їх словом зла!
Тебе убили, розчавили
І воскреслять зборонили
Твої великі діла!
О, Боже сильний і правдивий,
В твоїй руці — життя і смерть —
Вдягни у славу свою твердь
І сотвори святеє діло —
Воскреснуть мертвим повели!
Благодіє воззв'ясть собором
На подвиг новий і суворий —
На чин іскуплення землі,
Землі повитої в неславу,
Стократ політої криваво,
Колісь преславної землі!»

Ці зойки душі поета-пророка, зойки звернені до Божої правди, сьогодні звучать для українців ще з більшою своєю силою, ніж сто років тому. Вони асоціюються з нашим усвідомленням сучас-

кількість мозкових клітин та мозковий звоїв, як також їхня спроможність контактування та кровопостачання. Тому, що найбільша частина мозку — т. з. великий мозок (лежить у передній частині черепа) з своїми різнородними центрами збудований попарно, можна було зредукувати його майже до половини без усяких суттєвих змін у стані пацієнта.

Цікаво, що, як правило, чоловічий мозок важить значно більше, ніж жіночий. Бо в той час, коли чоловічий мозок пересічно важить між 1200 і 1800 грамів — вага жіночого мозку не набагато перевищує 1000 грамів.

Багато великих поетів, письменників та вчених мали особливо великі і важкі мозки, хоч це не має виключного зв'язку між величиною мозку і духовими спроможностями людини. Так, наприклад, найбільший математик наших часів Альберт Айнштайн, якого багато справедливо вважають одним із найбільших геніїв світу, мав розмірно невеликий мозок. Так само як велика вчена з ділянки фізики Марія Кюрі-Скловська мала малий і легкий мозок.

Встановлено, що м'яка білува мозкова субстанція має, приблизно, 16 мільярдів нервових клітин, які творять велитенську і розгалужену «телефонну централю» з велитенською кількістю сполучень-контактів. Джерелом енергії є електрика, яку можна вимірювати так, як і кожний електричний струм в житті (за матеріалами М. К.).

З ЧОГО СКЛАДАЄТЬСЯ ЗЕМНА КОРА?

Як правило, товщина земної кори значно більша на суші, порівняно з дном океанів. На материках вона більша в гірських країнах і менша на рівнинах. Найтонша земна кора на дні Тихого океану.

Вважають, що за вагою (в відсотках) найбільш поширені елементи в земній корі такі: кисень — 49,19, кремній — 26,90, алюміній — 7,45, кальцій — 3,25, натрій — 2,40, магній — 2,35, калій — 2,35, водень — 1,00 та інші — 1,90.

За кількістю атомів у земній корі переважає кисень — 53,35%, потім водень 17,24%. Далі йдуть кремній, алюміній, натрій, магній, кальцій, залізо і калій. Переважна більшість цих елементів поширена в земній корі у вигляді сполук з киснем і входить у склад гірських порід.

У будові земної кори є певна закономірність. У верхній частині її залягають верстви ріжких осадкових порід, просякнуті масами граніту. Глибше роз-

міщений шар складений переважно з граніту, хоча гранітна кора суцільно не вкриває земної кулі. Вона розміщена переважно по материках. На значній частині океанів вона тонка, а на великих просторах Тихого океану — зовсім відсутня.

Під гранітним шаром земної кори скрізь на земній кулі залягають маси, які порівняно з гранітом мають більший основний склад і навіть ще більшу щільність, ніж граніт. Вони утворюють т. зв. базальтовий, глибинний шар земної кори.

Взаємини гірських порід, що беруть участь у будові земної кори, дуже складні. Залягання їх (порід) здебільшого порушене внаслідок дії геологічних сил, які викликають вибухи вулканів, землетрусів та гороутворення. Верстви осадкових порід, що нормально залягають горизонтально, зім'яті в складки, розірвані, насунуті одна на одну, часом переміщені на великі віддалення. Особливо складні порушення земної кори спостерігаються в гірських країнах.

Хоча саме утворення земної кори ще недостатньо вивчене, проте відомо, що вона утворилася внаслідок складної диференціації первісної речовини і, головне, взаємодії її з атмосферою, водою й органічним світом. («Ми і світ»)

Покінчити з свавіллям!

(Лист до редакції «Літ. газети»)

4 квітня минулого року я надіслав листа до міністерства культури УРСР і дирекції Київської студії ім. О. П. Довженка такого змісту:

«30 червня 1958 року в Київській кіностудії у виробництво був запущений фільм за моїм сценарієм «Приколи до грудей троянду» — кінокомедія з життя шахтарської молоді. В процесі постановки були зруйновані сюжет, комедійні ситуації, характери, випала сама ідея твору. Ні мої протести проти низькопробної режисерської розробки, ні мої пропозиції не були враховані. Всі мої зусилля відстояти ідейно-художню концепцію комедії пішли на марне. Кінець-кінцем, режисер Пархоманко В. І. грубо розтоптав моє авторське право далі відстоювати свій сценарій. Зрідка тільки редактор подзвонював мені й казав:

— Ви на нас не сердьтесь, все буде гаразд!

Фільм не було мені навіть показано до того, поки він не був прийнятий ко-

Ювілей кобзаря України в Едмонтоні

Ще на початку цього року з великою приємністю могли ми ствердити, що немає такого міста, містечка чи навіть найглухішого закутку в державах вільного світу, де живуть українці, щоб не відбулися вродисті відзначення ювілею великого кобзаря України Т. Шевченка. В окремих випадках навіть уряди держав сприяють цьому відзначенню, а головне — згідно з волею й бажанням українців у вільному світі.

На превеликий жаль, в Україні, як попередньо, так і цього року, відзначення роковин відбуваються за наказом Москви й під її контролем. Бо там ще немає волі, за яку борюється безсмертний Т. Шевченко. Там український народ закутий у московсько-комуністично-большевицькі кайдани; там ще не мають волі вічно живучі ідеї й ідеали Т. Шевченка. Однак ми віримо, що незабаром прийде той час, коли Україна буде вільна серед вільних і тоді й там будуть вільно відзначати кожні роковини Т. Шевченка.

У п'ятницю 10. березня в Албертському парламенті (легіслятурі) посол Ернст Ваткінс (з Калгар з консервативної партії) в своїй промові пригадав про важливий день 10. березня для ка-

надійців українського походження, — що вони відзначають 100-річчя з дня смерті славного поета і письменника Тараса Шевченка. Він підкреслив, що творчість Шевченка стала підставою українського змагання за національне існування та збереження їхніх традицій, що цього року в Манітобі на парламентській площі буде поставлено пам'ятник Т. Шевченкові.

Посол Б. Томин, з Північного Едмонтону (українського походження), в своїй промові приєднався до того, що сказав посол Ваткінс і додав, що сьогодні (п'ятниця) вечером в ювілейній аудиторії відбудеться ювілейний концерт.

Вважаємо за необхідне додати, що це вперше в історії Алберти було відзначено цю важливу річницю.

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО В ЕДМОНТОНІ

10. 3. ц. р., якраз в річницю Т. Шевченка, українці міста Едмонтону гідно й урочисто відзначили ювілей великого Кобзаря України. Це було найбагатіше й найурочистіше українське свято в Едмонтоні, столиці провінції Алберта, за час історії поселення українців у Канаді. Це був справжній національний здиг, до якого заздалегідь усі відповідно готувались і на нього чекали.

Просторе й розкішне приміщення провінційної ювілейної аудиторії заповнили понад 2 600 осіб. На свято, крім едмонтонців, багато прибуло з ближчих і дальших околиць Алберти. Тут було духовенство Українських Церков, послі українського роду до Албертської легіслятури; були тут науковці, професіоналісти, підприємці, робітники і фермери; були тут старші й молодші.

ПРОГРАМА СВЯТА

Після виконання «О Канадо», свято започаткував І. Ісаїв — голова Едмонтонського відділу КУК, — зачитавши звернення голови уряду Канади Дж. Діфенбейєра з приводу сотих роковин з дня смерті Тараса Шевченка й сімдесятих роковин українського поселення в Канаді, що зірвало великий грім оплесків.

Сцена густо заставлена співаками мішаного хору, підлітками й дітьми — понад 500 осіб. Усі в українських національних костюмах. А над ними — «найвищий від усіх» у молодому віці бронзовий Т. Шевченко у стоячій позі. В залі всі піднялися, віддаючи поклін тому, чий роковини відзначають. Збірний хор, у супроводі симфонічної ор-

(Закінчення на 8-й сторінці)

Преса нині є наймогутнішою зброєю в боротьбі проти ворога. Щоб цю зброю стали, треба її матеріально підтримувати.

ного становища «землі повитої (тепер) в неславу, стократ політій кривою, колись преславної землі», нашої України, яка в останні сорок років вдріте «убита, розчавлена» московським обухом.

Сповнений любов'ю до правди — «Мені ж, о Господи, подай любити правду на землі» («Молитва») — і гнівом праведним до тих, що зневажили правду, «осміяли Божу славу», Шевченко знаходив співзвучні своїй надхненню мотиви в Біблії і з неї нераз брав теми для поезій, особливо в останні роки свого життя. Так написані ним «Псалми Давидові», «Подражаніє XI псалму», «Пророк», «Подражаніє Ісаї», «Осії глава XIV», «Подражаніє Єзекіїлю» й ін. Біблія і книга Фоми Кемпійського «Наслідкування Христу» були постійними супутниками поета в час його довгих поневірянь на заслання.

Його приятель А. Козачковський свідчить, що він (Шевченко) захоплювався Біблією і, читаючи її, відзначав у ній місця, які вражали його глибиною думки. Тому, треба думати, й бачимо в його більших творах (10 раз) епіграфами цитати з Біблії.

Про захоплення Шевченка Біблією говорять і його другий приятель Ф. Лазаревський, який одвідував поета на заслання: «Шевченко лежав на нарах (у касарні), поринавши в читання Біблії.»

Це стверджують і інші друзі поета. Про це говорить і він сам (Шевченко) в одному з своїх листів до кн. В. Рєпніної: «Новий Заповіт читаю з побожним трепетом. В наслідок цього читання у мене виникла думка описати серце матері з життя Пречистої Діви — Матері Спасителя. І друга — намалювати картину розп'ятого Сина П. Молло

Господа, щоб хоч якнебудь здійснились мої мрії!»

Це захоплення геніального поета Святим Письмом для нас цілком зрозуміле.

«Всі творчі досягнення геніїв зв'язані з піднесенням духу до неба, всі вони дістають надхнення тільки з того джерела, — каже митрополит Василь Липківський, — ні поезія, ні музика, ні мистецтво, ні правдива наука обминути його не можуть. Те джерело — релігія.»

Тим і каже Шевченко:

«Ну, що б, здавалося, слова?
Слова та голос — більш нічого! ..
А серце б'ється, ожива,
Як їх почує. Знає од Бога
І голос той і ті слова.»

Віра в Бога для Тараса Шевченка була тією великою силою, що в надзвичайно тяжких обставинах, у «митарстві трудної юдолі», як він каже, тримала його на висоті духа істини, не давала гаснути святому вогневі його творчості. В листі з заслання (1848 р.) поет писав до кн. В. Рєпніної:

«Перед благостям до Утрени згадав я слова Розп'ятого за нас і наче ожив: пішов до Утрени, і молився так радісно, чисто, як може ніколи досі. Я тепер говію і сьогодні причащаюся Святих Таїн. Хотів би, щоб усе життя було таке чисте й прекрасне, як цей день.»

До такої глибокої віри Шевченко закликав і інших. Так в листі до А. Козачковського, коли в того помірало дити, він писав:

«Сумний мій, плачевний мій друже! Чим, скажи, розважу я твое сумне серце? На такі сльози ми, люди, не маємо сушила. Дружня участь ослаблює на-

ше горе, але таке велике горе, як твоє тепер, може ослабити тільки наш спільний Помічник і серцевідець! Молися і, молячись, віруй розумно, глибоко віруй в потойбічне життя. Сили твої, що їх ти бачив, у найтяжчі години твого життя показують нам щось вище від земних понять. Віруй! І віра спасе тебе.»

Вірою поет, український Прометей, по слову апостола Павла (Євреїв 11, 33) «правду творив», бо навіть під тяжкою карою бездушного царя московського не зламався духово, а до кінця виконував місію служіння своїй нації:

«Молюся, Господи, молюсь,
Хвалить Тебе не перестану,
Що я ні з ким не поділю
Мою тюрму, мої кайдани! ..»

З вірою і з душевним стражданням за Україну, що «обідрана, сиротою» понад Дніпром плаче», він закликав:

«Смирітєся, молітєся Богу
І згадуйте один одного;
Свою Україну любіть,
Любіть її во врем'я люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть!»

З вірою просив у Бога повороту в Україну, «там би я спочив хоч мало, молячися Богу», писав він. В далекому Оренбурзі, в неволі (1850 р.) він благав у Бога щастя хоч побачити її, свою вітчизну, перед смертю:

«Дай дожити, подивитись, —
О, Боже мій милий,
На лани тії зелені
І тії могили.
А не даси, то донеси
На мою Україну
Мої сльози, бо я, Боже,
Я за неї гину.»

Духово-християнський образ Тараса

Шевченка глибокий і чистий, як і його поезія. Та не тільки в поетичних, літературних, творчачих образах цей його образ. Дуже ясно видно його в щоденникові і в листуванні поета, де він (поет) безпосередньо висловлює свої переконання. Також добре видно Шевченка як християнина в його малювальних творах і в його ставленні до мистецтва та до прекрасного взагалі.

Говорячи про мистецтво грав'юри, він писав:

«Поширювати через грав'юру славу наших мистців, поширювати серед негатаємних і таїнства мистецтва людей любов до прекрасного й доброго, — це чиста й угодна молитва до Чоловіколюбця Бога, і по зможі корисна послуга людству.»

Читаючи «Естетіку» Лібелта, Шевченко записав у свою пам'яткову книжку таку примітку:

«Для чоловіка матеріаліста, якому Бог не дав зрозуміти Його благодаті, Його нетлінної краси, для такого півчоловіка всяка теорія краси — пуста балачка.»

Як великий Тарас Шевченко, поет, своєю монолітною національною ідеологією, своїм прометеївським подвигом, так великий він і своєю християнською душею. Дух Христової істини керував ним, слова про добро і правду, про любов до брата свого були для нього не порожньою фразою, а живою дією, чинном, боротьбою за ті ідеї. Тим він мав повне право сказати перед Богом і своїм народом і перед своїм призначенням:

«Ми не лукавили з тобою,
Ми чесно йшли, у нас нема
Зерна неправди за собою.»

(Закінчення на 7-й сторінці)

Листи з Австралії Під австралійським сонцем (23)

Мелборн і Сідней

На Різдво минулого року я знову побував у Мелборні.

Ідучи додому, до Сіднею, я передумував над дальшим нашим громадсько-політичним життям в Австралії, над тим, що між Сіднеєм і Мелборном (українським, звичайно) є якась величезна різниця, і що цю різницю слід було б проаналізувати, щоб було б почувати, що про неї скажуть різні люди. Я висловлюю свою думку, яка, можливо, спровокує думки інших людей. На пошті видавцем «Українських вістей» скажу, що ця газета тут читає дуже багато людей (не знаю, скільки передплачує!). Докажмо цьому нехай служить те, що мені декілька дехто пише: а ви писали те й те в «Українських вістях»... — Звідки ви знаєте?.. — А вже знаю.

Недавно Н. Зибенко, наша письменниця, подякувала мені за теплу згадку про її оповідання в альманасі «Новий обрій». Я ніколи не думав, що Н. Зибенко читає «Українські вісті»...

В неділю 25. грудня Борис Ігнатів запропонував поїхати поглянути на пластову площу, куплену десь за 75 миль від Мелборну. Там відбувався пластовий з'їзд. Площу куплено дуже дешево. Крім того, вона відповідає потребам пластової організації, бо складається з лісу, будівлі, має річку. Було вже досить пізно, коли ми вирушили авто до незнайомого місця. По дорозі заїхали поглянути на український дім в Джілонгу. Нікого коло дому не було, але вистачило побачити дім знадвору, щоб перекоонатися, що в джілонгській громаді є розумні й активні люди. В нас часто активність вважають ознакою розуму. В дійсності активність має мало спільного з розумом. Буває активність нерозумна, і тоді багато вкладеної праці йде на вітер. Дім у Джілонгу двоповерховий, має простору залу, кімнати для поточної праці, має взагалі репрезентативний вигляд. В порівнянні до цього дому, сіднейський «український дім» здається кошарою, придатною хібащо на втримання овець, та й то не довгий час...

Спільними зусиллями невелика, порівняно, громада українців в Джілонгу робить велике діло.

Тим часом надходила ніч, треба було поспішати. Звернувши в ліс, дорога крутилася, як гадока, поміж кущами, деревами. Минули двоє озер, а пластового мастьку все немає. Десь по десятій годині вечора ми такі досягли пластового табору. З темряви, просвітленої далеким багаттям, чулися голоси, якась команда. Нехай пробачать мені пластуни, але мені їхній збір навколо вогнища нагадав відьомський шабан. На команду пластуни співаля без великого

ладу якісь невідомі мені пісні, їхній провідник у промові так багато говорив про служіння Богові, що можна було подумати, що відбувається церковний з'їзд... Та не в цьому справа. Справа в тому, що, як мені розповідали, батьки пластунів так охоче й так швидко склали гроші на купівлю площі, що всім стало дивно від такої раптової жертвенності.

Отже: в Мелборні куплено, здається мені, найбільшу пластову площу. В Мелборні придбано й найкращий український дім: продано старий і куплено колишній кінотеатр. Перероблено в ньому підлогу, і тепер українці Мелборну справді можуть гордитися. Впало в око мені те, що цей дім вважають своїм люди різних політичних переконань. Мене водив по залі К. Гімелерайх і з радістю показував громадське багатство — простору залу, бічні кімнати, залу вгорі, балькон, підготовлене місце для гардеробів, навіть, користуючись тим, що не було жінок, завіз у передпокої жіночої вбиральні... Ходив з нами й «господар» залі п. Шевченко, активний член УРДП...

Тут треба шукати пояснення успіхів праці українців у Мелборні: під громадську працю було підведено здоровий, розумний підмурівок — домовлені між представниками політичних середовищ. Активні громадсько-політичні діячі, здається мені з розмов та розповідей, не прикривали фіговими листками свого політичного «сорому», а вважали партійну приналежність нормальною річчю і вважали, що краще грати відкритими картами, аніж бавитися в партійно-політичного «панаса». За таку відповідальну річ, як збірка коштів і вклад їх у нерухоме майно, також у Мелборні взялися люди з господарським хистом та розумом, — це видно було з попереднього дому, купленого, переробленого й проданого з прибутком.

Не зважаючи на партійні розходження, люди в Мелборні між собою не ворогують так, як у Сіднеї. Церковні розходження, правда, дають себе знати в Мелборні майже так само, як у Сіднеї, але вони, здається, не принесли великої шкоди громадській праці. Якщо кому й нашкодили церковні розходження, то це нашому демократичному середовищу, бо багато прихильників УНРади стало більшими прихильниками «своєї» церкви, ніж демократії.

Майже всі, кого я зустрічав у Мелборні, зверталися першим питанням: — Ну, як там у вас справа з українським домом?

Деякі мелборнці вже бачили наш сіднейський «палац», і питалися мене з метою зачепити мій сіднейський «патріотизм». Я відповів, що в купівлі дому не брав ніякої участі, що й самої ідеї купівлі ніколи не поділяв, і взагалі думаю, що за купівлю дому взялися люди, які в цих справах нічого не розуміють. Розумну ідею інж. Ф. Мельникова купувати площу й будувати дім відповідно до своїх потреб колись «переголосували» — і тепер нехай собі голови сушать «мудреці» та фінансові «генії», які вклали в маленьку залу без кімнат і сцени більше 9000 фунтів...

Ідучи в потязі, я все думаю над тим, чи є якийсь вихід із того стану, що сьогодні витворився в Сіднеї. З самого початку громадського життя в Сіднеї витворилася нездорова атмосфера. Якщо в Мелборні в важливих справах ішлося про домовлення, то в Сіднеї йшлося про те, хто кого переголосує. Союз Українок тут узався не за своє діло — за шкільництво, при тій обставині, що школи вже були позасновані відділами УГ НСВ. Кооператива «Український дім» хотіла була вже дублювати працю УГ НСВ. Сіднейський відділ УГ НСВ не визнавав свого надрядного органу — раду УГ НСВ. СУМ намагався всіма силами зрівати найбільш величезне свято державності в сіднейському Тавн Голі, на якому виступали австралійські парламентаристи й на яке прибули численні чужинські гості... З перспективи часу здається, що робилося якесь божівля: і тепер ось дозрівають його плоди.

Тоді прийшло до руйнування УГ НСВ взагалі. За це діло взялися люди, які

не надто шанують правопорядок, які думають, що в статутах можна писати одне, а робити — цілком інше; які думають, що розчерком пера й засіданням кількох людей можна вирішувати справи, від яких залежить хід дальшого громадського життя...

Назвавши управу сіднейської кооперативи радою УГ Нью-Савт Велсу, дехто думав, що цим самим вона справді, немов за допомогою чорної магії, стане тим, чим була справжня рада УГ НСВ. Тепер пару років показали, що не так усе легко робиться, як думається, і що не таке вже громадянство стейту дурне, як декому здавалося. З тим моментом, коли перестали діяти відділи УГ, сама дирекція кооперативи, як кажуть, почала відсиджати від громадянства. Головним чином громадське життя сконцентрувалося в громадських та культурних організаціях, і тоді виїшло наверх, що дирекції кооперативи довелося орієнтуватися й поклатися на ті організації, які їй ні в якій мірі не підлягають, які можуть з нею в міру потреби співпрацювати. Фінансові труднощі для виплати нещасливого дому відтягли всю увагу дирекції кооперативи в ділянку фінансів; в Об'єднанні Українських Організацій Австралії (точна назва СУОА) кооператива не була членом, бо «правники» кооперативи думали, що, назвавши кооперативу УГ НСВ, вони... автоматично стають членом СУОА, тієї, що її розв'язано-не-розв'язано. Врешті, наскільки мені відомо, кооператива не має права, згідно з своїм статутом, входити в якусь іншу ор-

ганізацію. Все це зрозуміли навіть в СУОА, і парю постановою зобов'язано було дирекції кооперативи в Сіднеї створити раду українських організацій НСВ.

З створенням цієї ради справа посувається дуже туго. Виходу іншого немає, але створення ради — це сильний удар по деяких амбіціях, зокрема по пляхах тих людей, які думали кооперативу поставити на місце УГ НСВ. Та днями відбулося засідання представників існуючих відділів УГ НСВ (колишньої), батьківських комітетів, на ньому було обговорено питання створення якоїсь загально-громадської централі стейту, залишивши кооперативу тим, чим вона фактично і формально є, — підприємством, яке має нерухоме майно й потребує чи мусить йому давати лад. Вирінає наверх питання: за яким принципом творити цю стейтову громадську централю? З кого? З яких організацій?

Мені здається, що дехто знову почне крутити, аби не допустити до виходу на рівну дорогу. Мені здається, що єдиним правильним виходом із ситуації є створення Ради Українських Організацій із представників діючих у стейті організацій: громадських, культурно-освітніх, спортових, громадсько-політичних і навіть політичних, якщо вони діють на терені стейту. Проти цього пляну є один поважний аргумент: в багатьох організаціях є ті самі люди, є люди, які належать до кількох організацій, і, мовляв, у Раді УО НСВ вони будуть

(Закінчення на 7-й сторінці)

Хто вбив Люмумбу?

(Закінчення з 3-ї сторінки)

Люмумбу вбив бельгійський офіцер більше місяця тому, під час — коли він стояв на колінах і молився, а саме: 18. січня Люмумбу і його двох помічників вивели з тюрми і наказали молитися. Як вони стали на коліна, бельгійський офіцер наказав африканському солдатів застрілити їх. Два його ляхтанни були забиті, але солдат опустив зброю і відмовився стріляти, коли прийшла черга стріляти в Люмумбу. Тоді бельгійський офіцер витягнув револьвера і застрілив Люмумбу.

Обидві версії викликають сумнів в їхній правдоподібності. Про першу версію втечі вся західна преса писала, як про вигадку Чомбе, і що він відповідальний за його смерть.

Заява Нкрума також дуже сумнівна не лише через велику драматизацію смерті, але й тому, що він цю заяву зробив після зустрічі з головою президії Верховного союзу СССР Брежньєвим, що, як відомо, під час вбивства Люмумбу був в Африці. Він відвідав Марокко, Гвінею, Гану (перебував в Африці з 9. по 20. лютого).

Вбивство доконано, як уже вище сказано, 13. лютого. Пересування назад дати замордування Люмумбу. Нкрумом на 18. 1. 1961 є більш ніж промовистим. До цього ще треба додати, що приблизно в січні місяці советська преса пророкувала, що готується фізичний замах на життя Люмумбу. Напрошуеться питання, звідкіля це вони знали?

В даному випадку не важливо, хто вбив Люмумбу, а — з яких мотивів його вбили і хто з цього скористав? Адже це — політичне вбивство. Виникає само по собі питання, — хто інспіратор убивства?

Справа в тому, що після усунення Люмумбу з посту прем'єра, його зріка швидко почала гаснути. Основна причина його падіння є та, що він заскоро хотів бути великим. На візирь Нассера, він почав баянсувати на лезі ножа між Сходом і Заходом — і не втримався. Як особистість, він втрапив вартість для обох сторін. Через те Москва не робила, порівнюючи, великого галасу для його звільнення. Маючи гіркий досвід з Нассера, що, скориставши з допомоги, скріпив своє становище і повернувся обличчям до Заходу, другий такої помилки з Люмумбою советські правителі собі не дозволили. Помімо всього, Люмумба не був їхньою людинаю. Їхнім вислужником і то надійним у Конго є Гізенга. Він ними вишкolenний. Роля його була покищо другорядною. Так довго, доки жив Люмумба, Гізенга не міг висунути на перше місце, а тепер шлях прочищений. Щодо Люмумбу, то він для Москви багато корисніший мертвий, ніж був би жи-

вим. Його іменем тепер можна говорити все, на що лише здібні московські політики, бо Люмумба вже нічого не спростує.

Якщо судити погаласові, який счинила Москва в усьому світі і по крокодиліччій сльозах з приводу вбивства Люмумбу, то все ж Советський Союз скористав дуже й дуже багато з його смерті. Атмосфера в Африці розжарена до кипіння, а цього якраз і треба Москві, щоб вигорнути для себе з вогню гарячі каштани.

Люмумбу треба, мовляв, зробити святим мучеником за право чорної раси в боротьбі за національне визволення на африканському континенті. Він став прапором боротьби. Советська скульптори ліплять пам'ятники, поети пишуть вірші, лінгвісти перекладають їх на всі африканські мови, на всі діалекти. Його іменем називають вулиці.

Події в Конго викликали неспокій у всій Африці. Повстання в Анголі, заворушення в Кенії, зрив лондонських переговорів у справі нової конституції для Родезії і Ньясаленду, пожвавлення в той час діяльності альжирських повстанців і т. п.

Подіями в Африці британський уряд дуже занепокоєний. Росія підбажує устої коммонвелту, в наслідок чого престиж прем'єра Н. Макміллена серед свого народу різко підупав. Адже це він своєю візитом до Москви започаткував добу «коекзистенції», витягнув у цю ролю Америку, а тепер все це вилазить боком. «Великодушна» Росія задніми дверима зайшла в Африку. Смерть Люмумбу Москва використовує повністю: б'ються вікна в бельгійських амбасадах, Зорін жадає димісії генерального секретаря ОН і виводу військ ОН з Конго, роззброєння військ ген. Мобуту і Чомбе, прокладаючи цим шлях до нового «спасіння» Конго Гізенгом.

Як будуть розвиватися події далі в Конго, покаже майбутнє. Чи здібні будуть ОН спинити кровопролитну війну — сумнівно. Щодо крокодиліччій сльіз Москви над могилою Люмумбу, то інтенція їхня відома, — збудити ще більші пристрасті. Людське життя в СССР вартості не має. Це відомо кожному. За всіма діями Москви є холодні калькуляції вбивць, на руках яких ще не захолила кров цвіту української інтелігенції, Яна Массарика, Імре Нодя, і мільйонів жертв замордованих та замучених в тюрмах і концентраках усіх поневоленних народів. Смерть Люмумбу корисна Москві і вона це використовує для дальшого під-

С. РОМАНОВИЧ

Тарас Шевченко як християнин (Закінчення з 5-ї сторінки)

«Наш еси, поете, а ми народ твій, і духом твоім дихатимемо вовіки і віки», говорив Пантелеймон Куліш над труною Шевченка в час його похорону. Ці слова ще більш актуальні тепер. Тепер, в сторіччя з дня смерті безсмертного поета, нам краще видно його на недосяжній височині, понад загальним рівнем усіх поколінь усіх часів народу нашого. Він, поет, промовляє до нас з тієї височини, як і промовлятиме вічно. Недаремне своє палке «Послання» він адресував усім українцям «живим і мертвим і ненародженим». Він надихає нас вірою в сподіване воскресіння України, в омріяний день її визволення. Вривають незмовкаючи в наших серцях його слова, взивання до Бога:

«Поможи нам, ізбави нас
Вражої наруги!
Поборов Ти першу силу,
Побори ж і другу,
Ще лютишу!..
Смирилася душа наша,
Жить тяжко в оковах!
Встань же, Боже, поможи нам
Встать на ката знову!

Ми віруем Твоїй силі
І слову живому,
Встане правда, встане воля
І Тобі одному
Поклоняться всі язика
Вовіки і віки!»

3 НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН у США Відзначення 10-ліття смерті В. Винниченка

5. березня 1961 р. відбулося засідання Комісії УВАН у США для вивчення і збереження літературно-мистецької спадщини Володимира Винниченка, приурочене 10-тиліттю з дня смерті письменника, який помер 6. березня 1951 року.

Голова Комісії Григорій Костюк, відкриваючи засідання, зазначив, що понад п'ятдесятлітня літературно-громадська діяльність В. Винниченка залишила великий слід в усіх галузях українського мистецького, культурного і суспільного життя. Ця багатобачна діяльність письменника, вся його літературна спадщина, потребує докладного наукового вивчення і систематизації. На черзі — закінчення упорядкування архіву письменника, збирання матеріалу до наукової біографії і публікація недрукованих ще творів письменника. Недавно видана збірка «Пророк та невидані оповідання» є першою публікацією недрукованої спадщини В. Винниченка.

Доповідь Т. Кобзея — «Дипломатична ескіза В. Винниченка перед другою світовою війною», через особисту неприсутність доповідача, прочитав Г. Костюк. У цій доповіді, за документами і спогадами Т. Кобзея, було подано цікаву інформацію про заходи В. Винниченка в роки 1937-1938 перед урядами основних тоді потуг світу (США, Канада, Англія, Франція, Німеччина й СРСР) в справі збереження миру в світі і врятування України від тієї страшної катастрофи, що їй несла війна. За твердженнями В. Винниченка, Україна

була тоді основним об'єктом, на який була спрямована вся увага фашистської Німеччини. Війна Німеччини з Росією через Україну мала неминуче привести до світової війни. Щоб відвернути людство від такої перспективи, В. Винниченко пропонував, щоб уряди західних потуг (Англії, Америки, Франції і Канади) примусили СРСР згодитися на плебісцит на Україні під суворим наглядом Ліги Націй, внаслідок чого Україна мала б вийти зі складу СРСР і, ціною певних економічних зобов'язань на певний період перед Німеччиною і перед Росією стати політично незалежною державою з гарантованим членством у Лізі Націй. Через цілий ряд причин ця акція Винниченка була припинена десь менше як на півдорозі.

Другою була доповідь В. К. Чапленка — «Образ В. Винниченка та інших діячів української революції 1917 року в романі Юрія Смолича — «Реве та стогне Дніпр широкий»». Доповідач показав, як сучасна українська белетристика в підсоветській Україні, навіть в особах найкращих представників, спотворено українську історичну дійсність, українське національне відродження та його провідних діячів: С. Петлюру, М. Грушевського і В. Винниченка. Але історична правда сильніша за всякі фальсифікаційні спроби, навіть коли їх роблять талановиті письменники.

Після доповіді була жвава дискусія, в якій узяли участь В. Голубничий, Д. Гумена, І. Замша, С. Зеркаль, К. Туркало, О. Червова-Животко і Л. Чикаленко.

Н. Н.

Мелборн і Сідней

(Закінчення з 6-ї сторінки)

репрезентовані кілька разів. Так і в дійсності. Але, з другого боку, є люди, які належать лише до якоїсь однієї організації, і репрезентувати цих людей не може ніхто інший, а лише управа тієї організації, до якої ці люди належать. З другого боку, подвійне чи потрійне членство може бути на терені самого Сіднею, а в менших містах — менше організації, і такого характеру членства мало, або й зовсім немає. Зрештою, організоване українське громадянство — це громадянство, зорганізоване в різних організаціях, і репрезентувати його в повній мірі можуть лише представники організацій, а не хтось інший.

Думаю, що ця думка переможе і в Сіднеї.

З цими представниками організацій слід було б обговорити й питання розбудови центрального дому в Сіднеї. Але треба було б взяти приклад із Мелборну, де люди не боялися признатися, що вони належать до тих чи інших політичних партій. Як би хто не хотів, а партійна політика в громадське життя лізтиме: не пустять її в двері, вона влізе в щілину... Тому чесна, відверта розмова політичних діячів була б корисна. Вона дала б нарешті базу в Сіднеї ту, якої досі не було. Якщо дирекція кооперативи вимагає від організацій підтримки, зокрема фінансової, тоді мусить цим організаціям дати якісь гарантії, що, скажім, користування залогом буде організоване на базі якоїсь справедливості. Раніше було так: захопив Союз Українок залю (вірніше, кімнату найбільшу) в попередньому домі на Редферні в неділю — і вже ніяка сила не могла ним користуватися. Не дивно, що подібна перспектива і з новим домом декого лякає.

Я й далі тієї думки, що якщо люди вже більш-менш осіли по теренах, то слід увагу сконцентрувати на розбудові громадського життя на цих теренах. Школи, загально-громадські організації, філії центральних організацій на цих теренах притягують більше людей, ніж якась одна центральна організація. В тих, хто розганяв відділи УГ НСВ, був страх, що якщо відділи побудують свої власні невеличкі будинки, то тоді ніхто не схоче центрального українського дому. Цей страх, як виявляється з практики, нічим не виправданний. Прикладом може служити Мелборн. В Мелборні я запитав був активного громадянського діяча інж. Б. Шемета (до речі, мого запеклого політичного супротивника), чи будова українських домів окремими філіями УГ Вікторії негативно відбилася на придбанні репрезентативного до-

му в Мелборні? Відповідь була: ні.

Думаю, що в Сіднеї слід було б у деяких справах звертатися за порадами до звичайних малописьменних людей: вони мають практичний розум, якого не вистачає тим, хто вважає себе інтелігентами. Фантазування в практичних справах виходить часто на шкоду. Додаю цю думку може служити сьогоднішнє громадське життя в Сіднеї, яке, вірогідно, вийде таки на шлях, хоч і не легко, бо зроблено було багато для того, щоб припинити громадське життя по скупченнях еміграції.

Я завжди вірю в здоровий людський розум. Думаю, що він і в Сіднеї переможе.

Вас. ОНУФРІЄНКО

Малахіяństwo й М. Куліш (ДОПОВІДЬ ОЛЕГА ПІДГАЙНОГО В КОЗУБІ)

17. лютого в мистецьким Товаришенні КОЗУБ в Торонто (Канада) виступив Олег Підгайний з доповіддю на тему «Микола Куліш і малахіяństwo». Малахіяństwo О. Підгайний окреслив як течію, яка вимагає будівництва нового Стіну на землі через повну негайну реформу людини; ця течія походить з гебрейської пророчої думки та утопійного соціалізму а ля Фур'є.

Промова була ґрунтовно підготовлена. О. Підгайний у своїй доповіді базувався на історичних фактах і крім «Народнього Малахія» М. Куліша мав на увазі твори й діяльність дрібніших релігійних та політичних реформаторів Західної Європи: Мюллера (в Німеччині), Винстеллі й Лилбірна (в Англії) та інших. Він обстоював, що пророцтва й діяльність біблійного пророка Малахія лягли в основу драми Миколи Куліша. З погляду месіанізму О. Підгайний порівняв героя драми «Народнього Малахія» з життям і твором Джона Ваньяна, автора «Подорожі Пілігрима», який після певної події в своїм житті (видіння Бога Ваньяном і революції Малахія) стане зовсім іншою людиною, готовий покласти життя за свої нововідкриті ідеали.

Тема безуспішного реформатора-фанатика мало досліджена в світовій літературі, зауважив доповідач, і тим самим заслуга М. Куліша дуже велика. Куліш виводить українську драматургію в проблеми на світову арену.

Доповідь була сприйнята аудиторією з великим зацікавленням. По доповіді відбулася дискусія про значення Кулішевого твору. Один з присутніх висловив сумнів щодо ознайомлення пуб-

Що пише українська еміграційна преса

«СУЧАСНІСТЬ» (Мюнхен)

В журналі «Сучасність» ч. 2 за лютий 1961 р. в розділі «Хронікальні нотатки» під заголовком «На пресовому відтинку» подається:

«Немає, на жаль, і досі точних статистичних даних про українські періодичні видання на чужині: одні нарахували (за станом на кінець 1959 року) 138 назв, інші — 143. В цю кількість входили два щоденники, два півтижневики, тижневики, двотижневики та місячники, — але входили сюди, здається, також і циклостилеві періодичні та неперіодичні бюлетені. В 1960 році на цьому відтинку зайшли деякі зміни, які хочемо віднотувати.

Насамперед треба скреслити рубрику «Півтижневики», бо й нойульмівські «Українські вісті», і вінніпезький «Новий шлях» перейшли в минулому році на щотижневе видання. Чи вийшла така реорганізація на користь обом газетам?

Вже перші числа тижневика політики, економіки і громадського життя «Українські вісті», що з 1. січня 1960 року продовжує журналістичні традиції півтижневика, заповілися добре. Впродовж свого першого «тижневичного року» газета темпераментно коментувала українські справи та події світової політики, при чому треба окремо відмітити продуманість в аналізі згаданих проблем. Перехід з півтижневика на тижневик вийшов і на користь «Вістникової» публіцистики, і на користь середовища, що газету видає. «УВ» були тим першим пресовим органом, що в останній час започаткував здоровий процес реорганізації пресової ділянки.

3 8. жовтня 1960 р. «Новий шлях», що

має в підзаголовку назву «український тижневик», мало чим відрізняється від попереднього півтижневика: це стосується і способу редагування, і подавання інформації. Не зважаючи на своє точне політичне спрямування та визначення, «НШ» подає цікавий інформативний матеріал не тільки з загальноукраїнського життя в Канаді, але також з України і з інших теренів розселення української еміграції. В грудні минулого року газета понесла велику втрату через смерть свого головного редактора. Володимира Мартинця.

З рубрики «тижневики» вигнав паризький «Українець», останнє число якого появилось з датою 27. листопада 1960 року. Перше його число видано в лютому 1945 р., так що ця газета була найстаршим українським післявоєнним періодиком в Європі. Не зважаючи на підзаголовок («український незалежний тижневик»), газета відзначалася своєю партійницькою задиркуватістю та вузькістю, і в ній майже непомітною була незалежна публіцистична думка. Але немає причин, щоб радіти з цього приводу, бо багато т. зв. наступальних статей мали характер гумористичний. А в нашому громадському житті так мало гумору.

Думаємо, що для читачів нашого журналу не потрібно окремо віднотувати факт, що двотижневик «Сучасна Україна» та місячник «Українська літературна газета» перестали появлятися з закінченням 1960 року і що замість них видається журнал літератури, мистецтва і суспільного життя «Сучасність». Але цей факт подаємо для нествореної статистики: іншими словами, ми маємо тепер на чужині 138 або 141 періодик...»

Злощасне „Л“ (З ЕМІГРАЦІЙНИХ БУДНІВ)

Літера «Л» в українській мові вимовляється м'яко, а в англійській — твердо. Через те серед чужинців, що говорять ламаною англійською мовою, легко впізнати «землячка» навіть тоді, коли він з усіх сил намагається, щоб його не впізнали. Мотиви для «маскування» є різні.

В одних звичка пристосовуватися до умов залишилася ще з дому (говорити «панською» мовою). Страхопуди успадкували це з війська (болягузи найбільше клечання носили на голові). Треті мають дуже тонкий нюх, особливо коли зустрічаються з особами, які збирають гроші на якусь національну ціль. На ваш низький «Добривдень» з погордою кивнуть головою і зневажливо витиснуть «ай». Це, якщо неправду не можна оминути. Здебільшого це робиться в делікатніший спосіб, — переходять на другий бік вулиці і роблять вигляд, що не зауважили.

Песимісти називають це залізною логікою асиміляції. Дехто каже, що на взірць своїх господарів ми поробилися «снобами», мовляв, англійська погода змінило психіку людини. Можливо вони мають трохи рації. Довге перебування на чужині дасться в знаки.

Але не про це я хотів сказати. Одного разу до клубу «Фінікс» підїжджає «довге» авто. Власник авто пан «Х» з моїм приятелем заходять до клубу. Знайомимось. Пан «Х» питає, чи я східняк?

— Ні, — кажу, — українець.

— Та я знаю, так, звичайно, в нас кажуть. Я з Вінничини...

Далі мій новий знайомий переходить на ламану англійську мову. Я до нього по-українськи, а він чеше по-англійському. Моя дружина (не українка) не витримує і робить йому заувагу, — чому він, будучи українцем, не говорить по-українськи.

— Та я живу ввесь час з англійцями і, знаєте, почав забувати свою мову. Ще недавно хотів написати до приятеля листа, але не зміг, бо забув як пишеться літера «Л».

ліки з «Народнім Малахієм», а інший не бачив у драмі глибшої вартості і розглядав її як сатиру над лівачками утопійними тенденціями в українському советському побуті.

Доповідь сприйняли присутні позитивно та висловили побажання почути більше подібних.

Н. ТУСЮК

Що ви, Шановний Читачу, скажете на це?

«Варіята грас», — скажуть наш галичани. Точнісінько це саме сказав і я йому та ще додавав трохи більше...

Мабуть іронія так хотіла, що тепер ця особа працює разом зі мною, дихаємо, як кажуть, одним «дустом». Я почав час від часу давати йому свою газету «УВ». Бере. Через кілька днів я питаю:

— А як вам, пане, сподобався «Черевик» І. Багряного. Про це в англійській газеті ні гу-гу...

— Я жодної української преси не читаю. Вона мені не потрібна. Колись я належав до СУБу, а тепер... я приймаю британське підданство і все це ні до чого.

І знову мені про те, що він забув українське «Л». А щодо гупання черевиками, то він, мовляв, бачив це в телевізії. М'яко висловлюючись, я сказав:

— Ви, пане, помиляєтесь, бо я маю телевізор і цього, з англійською чемності до Москви, не було показано.

Після цього розмова набрала неприємного характеру...

Кілька днів пан «Х» намагався уникати зустрічі, але уникнути такої неможливо, тим більше, що працюємо на тій самій землі. Я, глузуючи, питаю чи він уже притадав літеру «Л», а він сердиться і тікає...

Але, запитає Читач, чим все це закінчилось?

Поки що нічим.

Я, при зустрічі, вітаюся з ним по-англійськи, а він відповідає по-українськи.

С. ТЕЛЕВНИЙ

Організація спільного ринку шістьох країн Західної Європи заявила, що бажає співпрацювати з усіма іншими країнами Заходу в справі розвитку міжнародної торгівлі. В щорічному звіті Організації спільного ринку підкреслено, що Організація переходить до політики широкої співпраці з країнами, які входять в склад ГАТТ, тобто Генеральної угоди про мита і торгівлю. Організація спільного ринку бажає також найтісніше співпрацювати з Європейською асоціацією вільної торгівлі. Керівництво спільного ринку вітає створення спеціальної координаційної комісії, зформованої в червні м. р. в Парижі. В склад цієї комісії ввійшли члени Організації європейської економічної співпраці, а також Канада і США.

Ювілей кобзаря України в Едмонтоні

(Закінчення з 5-ї сторінки)

кестри, виконав «Заповіт», муз. Б. Лятошинського.

Змістовну доповідь українською мовою на тему «Велич Тараса Шевченка» виголосив д-р Яр Славутич, професор Альбертського університету. Ця доповідь із деяким поширенням відповідала його праці, видрукувана брошурою «Шевченківське свято», що її щойно видала Центральна Рада Українців Самостійників. Доповідь була коротка (близько 20 хвилин), нова, наснажена змістом, а головне виголошена гарною, чистою українською мовою, яку легко сприйняли всі присутні, нагороджуючи доповідача гучними й довготривалими оплесками. Зміст цієї цінної відповіді не будемо перераховувати, бо кожен має змогу набути брошуру «Шевченківське свято» у центральній ССЦ і прочитати. А прочитати варто кожному, хто цікавиться величчю Тараса Шевченка.

ПОКЛІН ТРЕТЬОГО Й ЧЕТВЕРТОГО ПОКОЛІННЯ ВЕЛИКОМУ КОБЗАРЕВІ

Мабуть, найсильніше й найприємніше враження лишилися у присутніх від співу збірного дитячого хору (близько 400 осіб) з дитячої оркестрою. Вони виконали «Реве та стогне» і «Слава Кобзареві» — диригент Е. Вавришок.

Потім збірний чоловічий хор, з відчуттям і на найвищому мистецькому рівні з усіх хорівочок цього вечора, виконав: «Огні горять», муз. С. Воробкевича і «Косар», муз. С. Людкевича. Диригував Р. Солтикевич.

ГІСТЬ-ПРОМОВЕЦЬ Д-Р В. КІРКОННІЛ

Другу частину програми започатковано доповіддю англійською мовою, що її виголосив д-р В. Кірконнел, — президент університету Акадія в провінції Нова Шкотія (Канада).

Український кінофільм в Любеку

З надзвичайним задоволенням українське громадянство м. Любек (Західна Німеччина) мало нагоду побачити на екрані український фільм. Це є великою рідкістю тут, на еміграції, а особливо на терені Північно-Західної Німеччини.

В приміщенні ІМСА 24. 2. 1961 р. був висвітлений український фільм «Запорожець за Дунаєм». Фільм був показаний добре і це сприяло гарному враженню наших малых дітей. Показ таких фільмів є виховавчою школою для наших дітей на чужині, а тому українська спільнота повинна весторонньо підтримувати розвиток українського кінофільму на еміграції. Щира подяка за фільм операторові Дмитрові Хомі за його невтомну і віддану працю.

Другого дня, в цьому ж приміщенні, висвітлено фільм «Турне Капелі бандуристів ім. Шевченка по Західній Європі». Фільм кольоровий. Захоплює враження справляли на присутніх українців тріумфи Капелі в різних великих містах Європи. Окрему щирю подяку треба висловити ініціаторові організації висвітлення фільмів у Західній Німеччині голові Комітету прихильників Капелі бандуристів ім. Шевченка І. Корнилові.

В. СТАДНІЧЕНКО

На початку своєї доповіді д-р Кірконнел зупинився на автобіографії Т. Шевченка, навітлюючи її в тодішньому стані в Україні та відношенні Москви до України. Він зазначив, що Т. Шевченко був апостолом української волі та порівняв його з Р. Бернсом, а потім А. Лінколном, — президентом США, що жив майже в той самий час, що й Т. Шевченко. Він згадав про заборону друкування українських книжок під російським царським режимом у XIX столітті; докладно навітлює стан України під московсько-більшевицькою окупацією, згадавши про велике нищення Москвою в Україні національно духових сил, зокрема в 1930-х роках українських письменників. Тепер в Україні уряд поставлений Москвою, — там нема жодної свободи. В селах запроваджено нове кріпацтво — колгоспну систему; перепроваджено велике нищення українського селянства шляхом створення штучного голоду (1933) та виселення з України.

В цілому його доповідь була надзвичайно цікава, яку за браком місця переповісти неможливо. Вона була зреферована в англомовному щоденнику «Едмонтон Джорнал» (11. березня).

Після цього симфонічна оркестра під диригуванням проф. С. Яременка виконала: «Баллада» — музика диригента, і «Сюїту» (частини III і IV) — муз. М. Вериківського.

«Вітер з гаєм розмовляє» — муз. Г. Гембери, та «У перетяку ходила» — муз. Л. Ревуцького, — виконав збірний мішаний хор. Він же виконав «Кантату» («Б'ють пороги», остання частина) — музика П. Печеніга-Углицького, у супроводі симфонічної оркестри під диригуванням д-ра П. Маценка. Остання точка не тільки викликала сильне підняття духа, а й зробила прекрасне мистецьке враження, що назавжди залишиться у пам'яті.

Співом гимнів було закінчено свято. Усі в надзвичайно піднесеному настрої розходилися і роз'їжджалися по домах. Цього вечора не один побував думками в Україні, в Києві, Каневі на Дніпрі. Згадав своїх рідних в Україні... А головне кожен здобув надхнення для далшої та необхідної національної культурно-громадської праці.

ХТО Ж ПІДГОТОВЛЯВ ЦЕ СВЯТО?

Уся підготовча праця відбулася під керівництвом місцевого відділу КУКУ. Практичну працю передав спеціально покликаний діловий комітет. Хористів підготували всі диригенти відповідних хорів. Фортепіяновий акомпаньямент Валентина Доброліж. Оборотку програми виголював мистець Ів. Кейван. Оформлення сцени та керівництво програмою взяв на себе мистець Вадим Доброліж.

Дуже багато осіб брали участь у підготовці до цього свята, прізвища яких годі перечислити.

Можна б було зробити деякі зауваження щодо програми, але це дрібниці, бо сила національного духа цього свята є найбільшою збірною силою всіх українців у ювілей великого кобзаря України — Тараса Шевченка.

М. ТЕЛІЧКО

П О В І Д О М Л Е Н Н Я

Українська Медично-Харитативна Служба — колишній Український Червоний Хрест з метою уділення святого з нагоди світлого Воскресіння Христового просить хворих українців, які перебувають на той час у шпиталях, санаторіях та різного роду лікувальних закладах, де немає станиці або уповноваженого УМХС, рівно ж хворих, перебуваючих віддалено від осередків УМХС, подати свою точну адресу (латинською) до:

Ukrainischer Medizinischer und Caritativer Dienst, e. V., (13b) München 2, Dachauerstr. 9 П

Перебуваючі в Північно-Західній Німеччині — до:

Ukrainischer Medizinischer und Caritativer Dienst, e. V., Vertretung für Nordwest Deutschland (20a) Hannover, Sibeliusweg 17

Перебуваючі на терені Австрії — до:

Ukrainischer Medizinischer und Caritativer Dienst Österreich Wien II, Große Mohrengasse 24 ГОЛОВНА УПРАВА УМХС

На підставі § 6. Д. статуту Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині скликаємо на 29.-30. квітня 1961 року в Мюнхені, Дахауерштр. 9/II звичайні загальні збори делегатів, що матимуть наступний

ПОРЯДОК НА РАД:

Відкриття зборів; вибір президії ЗЗД; вибір комісії: мандатної, бюджетної, статутарної, резолюційної та комісії матки; зачитання протоколу ЗЗД з 22.-23. грудня 1956 та його затвердження; звіт з діяльності головної ради і головної управи та інформація громадського суду і головної виборчої комісії ЦПУЕН; звіт головної контрольної комісії ЦПУЕН; дискусія над звітами та відлення абсолюторії головної ради і головної управи; зміни статуту; звіти комісії, ухвалення бюджету, висоти членської вкладки, резолюцій, напрямних діяльності; ухвалення правильників: головної ради, головної управи, головної контрольної комісії, громадського суду і головної виборчої комісії; вибір головної ради, головної управи, головної контрольної комісії, громадського суду і головної виборчої комісії, поточні справи.

Початок ЗЗД о год. 10-й.

ГОЛОВНА РАДА ЦПУЕН

Шевченківський Комітет в Лестері влаштовує

АКАДЕМІЮ

У сторіччя смерті великого поета-пророка Т. Г. Шевченка.

До участі в академії запрошені: Міро Скаля-Старицький — перший тенор Королівської опери «Ля Моне» в Брюсселі; чоловічі хори з Лестер, Ноттінгем, Ковентрі та Дербі, з'єднані в один хор; виступ українських дітей; вступне слово: М. Гринюк — в українській мові; С. Т. Пергивні — в англійській мові.

Академія відбудеться в неділю 26. березня 1961 в Кооператив Голл, Бельгрейв Гейт, Лестер. Початок о год 3-й по обіді.

Все українське громадянство м. Лестер та околиць запрошуємо взяти участь в цій святі.

ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ

Рада парафії УАПЦеркви у Везін-Шалет (Франція) повідомляє всіх українців і козаків, що в неділю 26. березня ц. р. о 10-й год. ранку буде відправлена свята літургія та панахида по св. пам'яті Тараса Григоровича Шевченка в соту річницю його смерті.

Перед св. літургією — сповідь для дорослих і дітей.

Після служби «Божої та панахиди в залі при церкві влаштовується спіль-

† Проф. Микола ВАСИЛІВ

Ректорат Українського Вільного Університету подає до відома, що в неділю 19. березня 1961 р., по довгій і тяжкій хворобі помер колишній ректор, проректор

проф. Микола ВАСИЛІВ

Похорон відбувся в Оберамергаз у вівторок 21. березня о год. 14.30.

РЕКТОРАТ УВУ

ний обід. Осіб, бажаючих узяти участь в обіді, просимо записатися до 24. березня ц. р. у п. Мандрики.

Того ж дня о год. 15-й в залі Фуас-Жасіст відбудеться академія, присвячена сторіччю з дня смерті нашого генія Тараса Григоровича Шевченка.

РАДА ПАРАФІЇ УАПЦ в Везін-Шалет

Українське Академічне Козацтво «Запорожжя» в Чернівцях (Буковина), — найстарша студентська корпорація в українському світі, — відіграло в 1910-1940 роках визначну роль в студентському, а потім і в національному та політичному житті Буковини. Членами «Запорожжя» були такі визначні діячі, як Микола Василько, проф. Степан Смал-Стоцький, Омелян Попович, проф. О. Калужняцький, тепер ще живучий у Відні проф. д-р Володимир Залозецький і інші. «Запорожці», виховані на лидарських традиціях Запорозької Січі, виконували свій національний обов'язок під час наших Визвольних Змагань, а деякі з них і тепер ще займають провідні становища в українському громадському житті вільного світу.

Вже в минулому році «запорожці», перебуваючі в США і Канаді, відзначали ювілей «Запорожжя» в Нью-Йорку, підносячи разом діяльність козацтва на терені Америки, з наміром гуртування української студентської молоді, продовжуючи світлі традиції «Запорожжя» — Чернівці.

Колішні члени Українського Академічного Козацтва «Запорожжя» в Чернівцях, перебуваючі в Австрії, Німеччині й Англії, відзначають 25.-27. березня 1961 р. у Відні (Австрія) «100-семестровий ювілей» свого козацтва.

В програму ювілейних святкувань входять:

1) В суботу 25. 3. 1961 р. участь «запорожців» в ювілейному шевченківському концерті, влаштованого міжорганізаційним комітетом, Українським Культурним Товариством «Буковина» — Відень, з участю його чоловічого хору.

2) В неділю 26. 3. 6. р. панахиди за померлих членів «Запорожжя» за православним і греко-католицьким обрядами.

3) Того ж дня «святочний комерс» у великій залі «Курсальон — Штадтпарк», за студентськими традиціями, з участю представників Українських Церков і заступників українських організацій Відня і закордону.

4) В понеділок 27. 3. 6. р. сходина «запорожців» з метою обговорення всіх важливих справ минувшини, теперішності і майбутності.

Вітаємо всіх колишніх членів «Запорожжя» на Рідних Землях та у вільному світі з їхнім ювілеем, зокрема «запорожців», які зійшлися у Відні, щоб там відзначити діяльність однієї з найсвітліших українських студентських організацій.

За УАК «Запорожжя»:

Микола ІВАНОВИЧ

Шевченківський комітет м. Олдгему (Англія) влаштовує святочну академію в соту річницю смерті великого Кобзаря — Т. Г. Шевченка. Академія відбудеться 26. березня о 4-й год. пополудні в приміщенні Kooperative Hall, King St., Oldham.

В академії візьмуть участь: хор «Гомін» з Менчестеру, мішаний місцевий хор та шкільний-дитячий хор.

Просимо все громадянство взяти численну участь.

ГРОМАДСЬКИЙ Шевченківський комітет в Олдгемі

Українські Вісті

Тижневик політики, культури і громадського життя РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Адреса редакції й адміністрації

„U K R A I N S K I W I S T I“

Neu-Ulm/Donau. Schließfach 32

Місячна передплата «УВ» в Німеччині, включно з пересилкою, коштує 3.50 нм.

Увага, хворі, слабі, нервові!

Науково стверджено, що відомий лікувальний засіб

„KALEFLUID“

повертає рівновагу організові і нервовій системі, відроджує силу й організм.

„Kalefluid“ — екстракт із життєдайних залоз тварин рекомендується приймати при загальному ослабленні, нервовій депресії, нервовій астенії, артритах і старечих недугах, ослабленні пам'яті, безсонні і в деяких випадках при підвищеному тискові. Жінкам, крім вищеперелічених випадків, також під час переходового віку.

„Kalefluid“ — нагороджено 5-ма золотими медалями — в Парижі, Лондоні, Рамі, Фльоренції і Брюсселі.

„Kalefluid“ — сальний, випробуваний засіб для відбудови організму

Адреса виробництва і централь:

Laboratoires du Kalefluid. 66. Bd. Exelmans Paris 16. France.

AUSTRALIA: Mr. P. Miller 35. Balmoral Str. Blaktown N.S.W.

CANADA: Pharmacie Brunelle 5757 Boulv., Monk Montreal

На запитання висилаються безкоштовно проспекти українською мовою.